

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXIV Nr. 19

KETVIRTADIENIS RUGSEJO [SEPTEMBER] 27, 1984

KASDIEN

SVARBIAUSIA PROBLEMA AR BUS KAIP 1932 M.? SUNKU PASAKYTI TEAMSTERIŲ UNIJA

Kiekvieno doro amerikiečio dėmesio centre yra nedarbas, tarpautinė įtampa ir bus ar nebus karo. Nuo šių problemų labai daug priklauso krašto piliečių ateitis, taip ir visos šalies ateitis.

Tačiau kuri iš šių problemų kelia daugiausia rūpesčio? Viešosios nuomonės sekimo Gallup instituto duomenimis, daugiausia nerimo kelia nedarbas. Vadinas, žmonės netiki, kad jiems darbas yra užtikrintas. Prezidento plepalams, kad krašto ūkis dar labiau pagyvės, žmonės netiki, nes yra patyrę ant savo kailio, kad nedarbas praeina ir vėl ateina.

Kai 1932 metais rinkimus laimėjo Franklin D. Rooseveltas, Amerikos politiniame gyvenime įvyko istorinių pakaitų. Ženkliai rodo, kad būsimi šiemet prezidento rinkimai irgi gali atnešti istorinių pakaitų, kai respublikonų partija šuoliu dešinėje, o demokratų — kairėje.

Jeigu Reaganas laimėtų, neginčijamas faktas, istorinių pakaitų būtų i dešinę — dar didesnė tarpautinė įtampa, dar daugiau naudotų turčiams, dar didesni civilinių teisių bei socialinių programų siauriniai. Jeigu laimėtų Mondale, be abejo pakaitos būtų į kairę.

Todėl, kiekvieno piliečio pareiga, turi būti, einant balsuoti, gerai pagalvoti, už kurį kandidatą atiduoti savo balsą.

Kuris kandidatų, — Reaganas ar Mondale, — laimės rinkimus, sunku pasakyti. Turint galvoje, kad Reaganui prezidentaujant visos darbininkų klasės algų sumažėjo \$250 milijonų, be to, prezidentaudamas "nukniukė" nuo neturtingų žmonių pašalpų, nuo gaunančių maisto talonus bei nuo pensininkų \$120 milijonų, jis turėtų rinkimus pralaimėti. Bet atvertus antrą puslapį, prezidentaujant Reaganui turčiai, didžiosios korporacijos, bankai laimėjo \$70 milijonų nurašinėdami mokesčius ar iš viso nemokėdami mokesčių (Žiūr. "Daily World" rgp. 30 d.).

Jeigu nebūtų kapitalo svorio rinkimuose, milijonai darbininkų, skurdžių, pensininkų Mondale turėtų išrinkti prezidentu, bet . . .

Einant balsuoti reikia labai gerai pagalvoti, už kurį atiduoti balsą.

Gal nė per vieno prezidento rinkimus rinkiminėse kampanijose nebuvo tiek daug dėmesio kreipiamą į neužsiregistravusius balsuoti piliečius kaip dabar vykstančioje rinkiminėje kampanijoje. Labiausiai agituoja registruotus demoratai ir šiaip liberalinių pažiūrų politikiečiai — antireaganistai, nes žino, iki

AUTOBUSAI KAUNO GATVĖSE

Nuotraukoje: Autobusas Kaune centre.

K. Jurelės nuotrauka

Pensininkas Aleksas Lemanas, autobuso vairuotoju Kaune dirbęs dar prieš karą, dažnai mėgsta pasakoti jaunimui, kaip studentai, praeiviams ir žioplams švilpiant, nuvertė nuo bėgių "konkę" — arklinio tramvajaus vagonėlių. Jauniems šiandien sunku įsivaizduoti, kad kiek daugiau kaip prieš pusę šimto metų kauniečiai po miestą važinėjo arkliais traukiamais arba siaurojo geležinkelio vagonėliais.

Buvęs vairuotojas prisimena, kaip steigėsi Kauno autobusų parkas, kurio kolektyvas šiemet iškilmingai pažymėjo transporto įmonės įkūrimo 50-metį. Pirmieji autobusai miesto gatvėse pasirodė antrajame šio amžiaus dešimtmetyje. Bet tik 1934 metais organizuotas reguliarus jų eismas. Tada mieste veikė penkios autobusų linijos, jomis kursavo 34 autobusai.

— Bet ne visi galėjo jais naudotis, — sako Aleksas Lemanas. — Kelionė iš Rotušės aikštės į Panemunę kainavo litą ir 20 centų. O kvalifikuotas darbininkas per dieną uždirbdavo 5-6 litus, juodadarbis — daug mažiau . . .

O šiandien autobusų per visą miestą galima pervvažiuoti tik už keturias kapeikas.

Pokario metais autobusų parkas labai išaugo. Kas metai jis gauna

šiol nebalsavę piliečiai, balsuos prieš Reaganą.

Išties, kaip sako "Project Vote" programos koordinatorius Al Raby, vien Chicagoje yra apie 600,000 neužsiregistravusių balsuoti, ir 50 procentų jų yra mažumų skurdžiai juodveidžiai, ispaniškai kalbantys ir kitokių tautybių.

O kiek tokių žmonių yra visoje Amerikoje oi, oi!

Visos profsąjungos pasisako už demokratų kandidatą Mondale, tik vienatinė Teamsterių už Reaganą. Ko ši profsąjunga tikisi iš Reagano? Ar nesulauks to, ko sulaukė lėktuvų eismo kontrolierių (PATCO), kurią Reaganas netiesioginiai išardė, faktinai uždarė?

S. J. Jokubka

naujų, techniškai tobulesnių mašinų. Dabar parkas turi 569 komfortabilius, šalyje ir Vengrijos Liaudies Respublikoje pagamintus autobusus — beveik šešis kartus daugiau, negu prieš karą jų buvo visoje Lietuvoje.

Mieste — 43 autobusų maršrutai, jų bendras ilgis — keli šimtai kilometrų. Asfaltuotais keliais iš Kauno galima nuvažiuoti į visus respublikos rajonų centrus, daugumą didesnių miestelių ir gyvenviečių. Greitieji autobusai kasdien išvažiuoja į Rygą, Talliną, Brestą, Kaliningradą ir kitus kaimyninių respublikų miestus.

Parko vairuotojai per metus nuvažiuoja 40 milijonų kilometrų, perveža iki 150 milijonų keleivių. Įdomu vėl palyginti — prieš karą Lietuvoje kursavusiais autobusais per metus pasinaudodavo tik kiek daugiau kaip šeši milijonai žmonių. Parke dirba beveik pustrėčio tūkstantis žmonių, tarp jų daugiau kaip tūkstantis vairuotojų.

Kolektyvas didžiuojasi darbinikiškėmis dinastijomis. Po kelias dešimtis metų parke dirbo Aleksas Lemanas, Vytautas Sajus, Vladas Kniečiūnas, Antanas Siravičius ir kiti. Dabar jų vietas užima sūnūs, dukros, marčios, žentai. O ir veteranai, iškilmingai palydėti į pensiją, ryšių su kolektyvu nenutraukia, dažnai susitinka su jaunimu.

Kauniečiai ir miesto svečiai važinėja ne tik autobusais. Jų paslaugoms — beveik du šimtai troleibusų, keli šimtai taksi — lengvųjų automobilių, už palyginti nedidelį mokėstį keleivius nugabenančių ir reikalingą vietą. Tebeveikia Žaliakalnio ir Aleksoto funikulieriai — keltuvai. Visuomeniniu transportu mieste per metus pasinaudoja maždaug 200 milijonų žmonių.

Z. Mikalauskas

TRUMPAI

— Šiemet Etiopijoje buvo nepaprastai geras kavos derlius. Naujojo kavos derliaus jau eksportuota daugiau kaip 70,000 tonų.

— Su šių mokslo metų pradžia, nuo rugsėjo pradžios, Tarybų Są-

LIBRARY
OCT 03 1984
DIPLOMATŲ
HISTORICAL SOCIETY
VIENAGĖ

Tris dienas Tarybų Lietuvoje viešėjo 22 užsienio valstybių diplomatiniai misijai, akredituoti Maskvoje, vadovai, atsakingi ambasadų darbuotojai. Šią išvyką diplomatams organizavo TSRS užsienio reikalų ministerijos protokolinis skyrius bei Lietuvos TSR užsienio reikalų ministerija.

Viešnagės metu Vilniaus miesto Liaudies deputatų tarybos vykdomajame komitete svečiai susitiko su sostinės vadovais. Jie apžiūrėjo Lietuvos TSR liaudies ūkio pasiekimų parodą, pabuvojo universitete, buvo nuvykę į Trakus, Kauną.

Daug išpūdžių diplomatai išsivežė iš Jurbarko rajono Mičiurino sodininkystės tarybinio ūkio. Ten jie susipažino su žemės ūkio produkcijos gamyba, lankėsi ūkio gyvenvietėje, kalbėjosi su žemdirbiais.

Užsienio valstybių ambasadų vadovus, kitus diplomatus priėmė Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininkas A. Barkauskas. Jis papasakojo svečiams apie Tarybų Lietuvos laimėjimus ekonomikos, mokslo, kultūros, liaudies švietimo srityse. Draugas A. Barkauskas kalbėjo apie tarybinių tautų draugystę, bendradarbiavimą, jo reikšmę plėtojant ir stiprinant respublikos ekonomiką, keliant darbo žmonių gerovę.

Pokalbio, vykusio savitarpio su pratimo dvasia, metu diplomatai pateikė klausimų apie respublikos problemas. Į juos atsakė draugas A. Barkauskas, taip pat Lietuvos TSRS Valstybinio plano komiteto pirmininko pirmasis pavaduotojas B. Zaikauskas, LTSR Aukščiausiosios Tarybos užsienio reikalų komisijos pirmininkas, "Tiesos" laikraščio redaktorius A. Laurinčiukas, Lietuvos TSR žemės ūkio ministro pirmasis pavaduotojas S. Vasiliauskas, kiti atsakingi darbuotojai.

Lietuvos TSR vyriausybė užsienio diplomatomis surengė priėmimą, kuriame kalbėjo respublikos Ministrų Tarybos pirmininkas R. Songaila ir Kipro ambasadorius Tarybų Sąjungoje A. Angelidis.

Priėmimo, vykusioje nuoširdžioje aplinkoje dalyvavo respublikos Valstybinio plano komiteto pirmininkas A. Drobnys, Lietuvos KP CK užsienio ryšių skyriaus vedėjas M. Sadovskis, respublikos užsienio reikalų ministras V. Zenkevičius, TSRS užsienio reikalų ministerijos atsakingi darbuotojai. ELTA

jungoje mokytojų algos padidintos 30-35 procentais.

— Vakarų Vokietijoje, tarybinės spaudos pranešimais, dar daug miestų savo garbės piliečiu tebelai-ko Hitlerį.

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS - 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325
Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-782)

Vatikanui kelia nerimą

Neturtingų šalių, ypač Lotynų Amerikos šalių, kurie dvasininkai Vatikanui kelia nerimą, kad jie Romos katalikų bažnyčią gali išvesti iš kelio. Kaip? O gi, kad iš rodomo mielaširdingumo skriaudžiamais ir pusalkaniems žmonėms pažadais po mirties dangaus karalystę niekas nebeišėina, ir Romos katalikų bažnyčia, nori ar nenori, turi sutikti su Markso klasių kovos teorija, rodančia varguomenei kelią į išsilaisvinimą iš išnaudojimo, iš neapsakomo skurdo, iš kapitalo pavergimo.

Išties, Vatikanui yra ko nerimauti. Nikaragvoje sandinistų marksistinėje valdžioje yra net keli kunigai, aktyviai dirbantys darbo liaudies reikalui: visa eilė nikaragviečių kunigų padeda liaudžiai kurti naują gyvenimą be išnaudotojų. Brazilijoje gana aukšto rango kai kurie dvasininkai atvirai skelbia, kad Romos katalikų bažnyčia marksizmas yra priimtinas siekiant geresnio gyvenimo varguomenei. Kubos dvasininkai už šalyje socialistinį režimą. Salvadore, Hondure ir daug kur kitur tame kontinente nemaža dvasininkų su darbo liaudimi kovoja išvien prieš oligarchiją bei užsienio korporacijas. Čilėje Romos katalikų bažnyčia prieš fašisto Pinočeto režimą, ir t. t.

Vadinasi, solidi Romos katalikų bažnyčia braška. Nepasitenkinimas, kad Vatikano daugmilijoninė dvasininkų armija tarnautų valdančiajai išnaudotojų klasei, didėja. Doresni dvasininkai, kasdien turintys kontaktų su pilkaja skriaudžiama liaudimi, nebepakenčia to aklo tarnavimo diduomenės reikalams, vis labiau pradeda suprasti, kad be kovos prieš išnaudotojus, skurdo, atsilikimo, nebūs galima pašalinti.

Ar marksizmas su religija yra suderinami? Žinoma, ne. Bet ateistinio marksizmo su religijomis, skelbiančiomis tikėjimą dievu, sambuvis yra galimas kovoje už šviesesnę ir laimesnę žmonėms ateitį. Tai supranta neturtingų šalių bei Lotynų Amerikos šalių tie dvasininkai, kurie kelia nerimą Vatikanui. Supranta tai marksistai, supranta tai kiekvienas doras žmogus.

Nebeprevardžiuoja Maskvos agentais

Siemet rugpjūčio mėnesį sukako 25-ri metai kaip Amerikos pažangių lietuvių pirmosios dvi turistinės grupės pramynė JAV lietuviams turizmo kelią į Lietuvą. Abi grupės tesudarė tik apie 40 žmonių, ryžtingų pamatyti savo akimis Lietuvos žmonių pasirinktą tarybinį gyvenimą. Grupės galėjo būti ir didesnės, bet vieni, norintys keliauti, nepaspėjo gauti užsienio pasportų, antriems trukdė dypukų grasinimai, pravardžiuavimai, kad vykstantys į Lietuvą yra Maskvos agentai. Dr. A. Margeriu už tai, kad drįso vykti, reakcininkai jo kabineto koridoriaus sienas ištepė degutu. Chicagiečiui S. J. Jokubkai kelis kartus nakties metu išdaužė buto langus. Panašių nemalonumų turėjo ir kiti tų dviejų turistinių grupių dalyviai.

Nūdien to visko nebėra. Aprimo ponai reakcininkai dypukai bei senosios kartos atžagareiviai. Be išimties politinių bei filosofinių įsitikinimų šimtai Amerikos lietuvių kasmet vyksta į Lietuvą, ir niekas jų nebeprevardžiuoja Maskvos agentais, nebepasidina, kad nuvykus bus areštuoti, išstremti į Sibirą. Vyksta dvasininkai, inteligentai, eiliniai žmonės, netgi ir tie, kurie vis dar tespjaudo ant Tarybų Lietuvos.

Ką tada kalbėjo sugrižę iš Lietuvos pirmųjų turistinių grupių dalyviai apie Lietuvą, reakcinių nacionalistų antitarybinės propagandos užsukta mašina gvoltu šaukė, jog tai melas, jog tai komunistų propaganda ir prisimygus įtikinėjo naujuosius ateivius bei senosios kartos atžagareivius, kad iš Amerikos laiškas giminei Lietuvoje yra bilietas į Sibirą. Dabar, po 25-rių metų — kas kita. Tūkstančiai Amerikos lietuvių jau lankėsi Lietuvoje, meluoti per akis apie Tarybų Lietuvą efekto žmonėms nebedaro, daugeliui tik kelia juoką.

Žinoma, ne visi dypukai bei senosios kartos atžagareiviai nuvykę į Lietuvą pamato tenykštį žmonių gyvenimą savo akimis. Nacionalistų antitarybinės propagandos krankliai juos dar panaudoja savo reikalui. Tačiau šimtų žmonių, kuris su turistinėmis grupėmis bei pavieniai lankėsi Lietuvoje, į savo antitarybinį bučią nebepagauna.

Per 25-rius metus laikas daug padarė. Tūkstančiams Amerikos lietuvių atidarė akis matyti, kad Lietuva nėra tokia, kaip piešia ją nacionalistų antitarybinė propaganda. Netgi ir rafinuotai nacionalistų antitarybinei propagandai daug kas nebetiki, ypač sveikai galvojanti inteligentija. Laikas daro ir toliau. Dėka turizmui į Lietuvą, vis daugiau Amerikos lietuvių pradeda suprasti, kad Lietuvos žmonės eina geru keliu. Ne tik supranta, o ir džiaugiasi kiekvienu Lietuvos liaudies laimėjimu. Žinoma, dar vis tykia, bet džiaugiasi.

Prieš 25-rius metus Amerikos pažangieji lietuvių pramynė JAV turizmo kelią į Lietuvą labai daug gero padarė. Abiejų grupių turistus, nepaisiusius nacionalistų antitarybinės propagandos, gąsdinimų ir pravardžiuavimų, nepaisiusius dar neatslūgusios makartizmą isterijos, tenka tik pasveikinti už jų drąsą ir ryžtą vykti į Lietuvą savo akimis pamatyti savo brolių ir sesių pasirinktą tarybinį gyvenimą.

2

Is sunerimusio pasaulio del rytojaus

DEMASKUOJAMA PROVOKACIJA

Anglijos laikraštis "Daily telegraf" išspausdino savo korespondento Washingtonce pranešimą, kuris dar kartą įtikinimai parodo, kokia melaginga Jungtinėse Amerikos Valstijose sufabrikuota Pietų Korėjos lėktuvo "Boeing-747" išiveržimo į TSRS oro erdvę praėjusių metų rugsėjo mėnesį versija. Korespondencijoje rašoma apie privatų šio klausimo tyrimą, kurį atliko buvęs JAV valstybės departamento bendradarbis G. Kepelas. Tyrimo metu, pažymi "Daily telegraf", jam pavyko surinkti daug medžiagos rodančios, kad Pietų Korėjos lėktuvus Tarybų Sąjungos oro erdvėje atliko šnipinėjimo misiją.

KRIZĖ BRAZILIJOS MOKYKLOSE

"Bankrutavus socialiniam ekonominiam visuomenės vystymo modeliui Brazilijos federalinio universiteto apėmė sunki krizė", — taip pareiškė nacionalinio kongreso deputatas Amauro Miuler. Šie žodžiai rodo didelį Brazilijos visuomenės susirūpinimą ryšium su padėtimi aukštosiose mokyklose. Daugiau kaip 20 šalies universitetų apėmusios krizės priežastis yra ta, kad labai trūksta valstybinių lėšų jų normaliai veiklai. Dėl mažo profesorių ir dėstytojų darbo užmokesčio įvyko neregėtai ilgas streikas — universitetų auditorijos beveik tris mėnesius buvo tuščios.

NELEISTI AMERIKOS LAIVAMS ATPLAUKTI

Didžioji Naujosios Zelandijos gyventojų dauguma remia premjero D. Longio leiboristų vyriausybės nutarimą neleisti Amerikos karo laivams su branduoliniu ginklu atplaukti į Naujosios Zelandijos uostus. Tai rodo Heilenio tarnybos surengtos viešosios nuomonės nacionalinės apklausos rezultatai. Per apklausą 76 procentai Naujosios Zelandijos gyventojų pritarė draudimui: Amerikos laivams su "branduoline mirtimi" atplaukti į šalies teritorinius vandenis.

ATSISAKĖ SURENGTI KARINIUS MANEVRAUS

Graikijos vyriausybė atsisakė surengti šiaurinėje šalies dalyje bendrus Amerikos ir Graikijos manevrus, kurių kodinis pavadinimas "Dzeusas" ir kuriuos buvo planuota pradėti rugsėjo pradžioje. Tai pranešdamas, oficialus vyriausybės atstovas D. Marudas pažymėjo, kad šis pareiškimas padarytas asmeniiniu Graikijos premjero ir gynybos ministro A. Papandreu nurodymu. D. Marudas pabrėžė, kad jo šalis ir ateityje nerengs savo teritorijoje karinių manevrų, nukreiptų prieš Tarybų Sąjungą arba kitas socialistines šalis, nes Graikija nemato, kad jos kelia kokią nors grėsmę jos saugumui.

A. BARKAUSKAS LANKĖSI ANGOLOJE

Angolos Liaudies Respublikos kvietimu Luandoje lankėsi su oficialiu vizitu TSRS Aukščiausiosios Tarybos delegacija, vadovaujama TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininko pavaduotojo A. Barkausko. Delegacijai atvykus į Luandą, A. Barkauskas pareiškė, kad TSRS yra solidari su naujosios Angolos liaudies kova ir

įsitikinimu, kad ji apgins savo revoliucinius iškovojimus. Po oficialaus priėmimo, delegacijos vadovas A. Barkauskas turėjo susitikimą ir pokalbį su Angolos vadovu Robertu de Almeida.

RUOŠIASI FESTIVALIUI

Buenos Aires mieste sudarytas nacionalinis parengiamasis komitetas, kuris vadovaus ruošimuisi Maskvos XII Pasauliniam jaunimo festivaliui. Daugiau kaip du šimtai įvairių Argentinos jaunimo organizacijų delegatų paragino šalies jaunimą stiprinti vienybę kovoje prieš JAV kurstomas ginklavimosi varžybas, už taiką ir socialinę pažangą.

Brazilijos merginos ir vaikinai taip pat entuziastingai ruošiasi Maskvos XII Pasauliniam jaunimo festivaliui, pareiškė Brazilijos komiteto darbo koordinatorius James Luis.

NUOSPRENDŽIAI TAIKOS ŠALININKAMS

Tryro teismo instancijos paskelbė nuosprendžius 257 praėjusių metų rudenį įvykusių manifestacijų už taiką, prieš Vakarų Vokietijos forsuojamus karinius pasirengimus dalyviams. Jie kaltinami NATO karo aviacijos bazės Pittsburghe privažiavimo kelių užblokavimu. Tarp teisiamųjų Tryre — kai kurie Vakarų Vokietijos parlamentarai.

TRUMPAI

— "Daily World" laikraštis rašo, kad didžiųjų 500 korporacijų 90 procentu valdytojų už Reagano perrinkimą prezidentu.

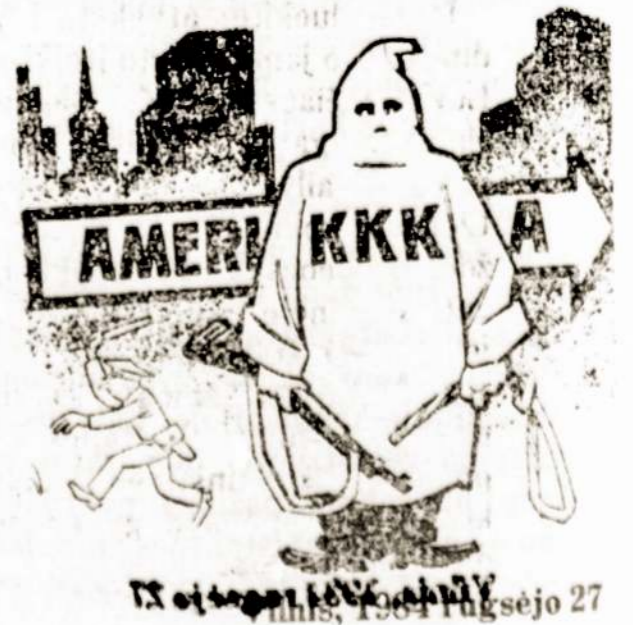
— Gallup instituto duomenimis, Kanados 85 procentai gyventojų už išaldymą branduolinių bombų gamybos, jų išdėstymą ir prieš priemones jas gabenti.

— Norvegijos parlamento nutarimu, valdžia pasiuntė Nikaragvai už \$3 milijonus medikamentų, trašų ir penkias dideles dėzes mokykloms reikmenų.

— Panamos profsąjungų VII kongresas užgryė rezoliuciją, skatinančią Panamos darbo liaudį kovoti už visišką šalies nepriklausomybę, tame tarpe, ir už visišką kontrolę Panamos kanalo zonos.

— Vakarų Vokietijos taikos šalininkų 30 grupių koalicija ruošiasi masinėms taikos demonstracijoms, kurios vyks šį rudenį visus tris mėnesius.

— Nacionalinė miestų lyga metinėje konferencijoje, įvykusioje Clevelande, užgryė rezoliuciją, kad iki prezidento rinkimų lapkričio mėnesį užregistruos 1.2 milijono afroamerikiečių naujų balsuotojų.

1978 m. rugpjūčio 27 d.

Japonijos taikos šalininkai Lietuvoje

Tarybų Lietuvoje įvyko trečiasis tarybinės ir japonų visuomenės atstovų antikarinis susitikimas. Į jį atėjo didelis būrys Japonijos taikos šalininkų — profsąjungų aktyvistų, darbininkų, studentų, kultūros veikėjų.

Antakalnio memorialė Vilniuje, kur palaidoti antrajame pasauliniame kare kritę vaduojant Vilnių kareiviai ir partizanai, prie Amžinosios ugnies įvyko masinis mitingas. Jame kalbėjo Lietuvos TSR Taikos gynimo komiteto pirmininkas, respublikos liaudies rašytojas Juozas Baltušis, Japonijos delegacijos vadovas — Japonijos Tarybų Sąjungos draugystės draugijos generalinis sekretorius Josimicu Murakami, studentai, darbininkai, kiti svečiai vieningai pasmerkė karo kurstytojų užmačias sukelti naują branduolinį karą, pabrėžė, kad Pirėčių kaimo, kur hitlerininkai gyvais sudegino 119 nekaltų moterų, vaikų, senelių, Kauno IX forto, kuriame nukankinta beveik 80 tūkstančių žmonių, Japonijos miestų Hirosimos ir Nagasakio tragedijos niekada neturi pasikartoti.

Priimta bendrame tarybinės ir japonų visuomenės atstovų pareiškime sakoma: "Mes esame tvirtai įsitikinę, kad branduolinio karo bėgimą būtina ir galima sustabdyti. Žmonijos išsigelbėjimo nuo atominės pražūties kelias — taikos šalininkų jėgų susivienijimas, draugystės, savitarpio supratimo ir tautų bendradarbiavimo stiprinimas. Mes karštai remiame visas iniciatyvas, kurios tarnauja šiems kilniesiems tikslams. Mes vieningai pri-

tariame tarptautinės konferencijos, įvykusios Japonijoje dėl branduolinio karo uždraudimo Tokijo deklaracijai, solidarizuojamės su reikavimu suvienyti taikingąsias jėgas kovoje prieš branduolinio karo grėsmę, išlaisvinti pasaulį nuo branduolinio ginklo".

Japonijos taikos šalininkų delegacija Lietuvoje viešėjo tris dienas. Ji susipažino su Vilniumi, padėjo gėlių prie Pirėčių Motinos paminklo, pabuvojo Lietuvos TSR buties muziejuje Rumšiškėse, lankėsi pionierių stovykloje.

Svečiai susitiko su Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininko pavaduotoja L. Diržinskaite.

Prieš išvykdamas iš Lietuvos, Japonijos taikos šalininkų delegacijos narys, Nagasakio prefektūros profsąjungos Tarybos pirmininkas Kendzi Teguti žurnalistai pasakė:

— Šių metų rugsėjį minėsime Nagasakio atominio bombardavimo metines. 1945 metais, sproguo Amerikos atominė bomba, akimirksniu žuvo 75 tūkstančiai žmonių. Visa tai aš mačiau savo akimis. Ugnis sunaikino visa, kas gyva. Ir dabar, praėjus beveik keturiems dešimtmečiams, nuo radiacijos dar miršta žmonės. Vien per kelerius paskutiniuosius metus Nagasakyje jų mirė 2400. Siaubingos bombos pasekmės persiduoda iš kartos į kartą. Mes žinome, kad ir tarybiniai žmonės ant Tėvynės laisvės aukuro sudėjo 20 milijonų gyvybių. Tai daugiau neturi pasikartoti!

Algimantas Degutis

Kas turi teisę apie tai kalbėti?

Iš pradžių sunku susivokti, kam taikomas tas kanadiečio V. A. Jonyno pavadinimas — "Tautinės savivarbos pasigendant": ar B. Railai, kad recenzuojamos knygos "Kitos Lietuvos ilgesys" autoriui, ar tiems, kam skirta ta knyga. O ji skiriama ne kam kitam, bet... Lietuvos žmonėms auklėti: "Veikalo lanke knyga pristatoma kaip kūrinys, kurį verta dovanoti aplankantiems draugams bei giminėms". Knygos mecenatas specialiai nustatęs mažesnę kainą, kad galėtų tas knygas kiekvienas emigrantas įsigyti ir siūlyti kaip gerą dovaną sveičiui iš tėvų krašto. Žodžiu, pasirenkami kai kurie "laisvojo krašto" papročiai, kuriuos mėgsta vienuolės: atvyko į viešbutį tarybinis turistai, še, imk bibliją, tegul tu ir įsitikinėsi, tvirtas bedievis. Kitas reikalas, jeigu Maskvoje užsienio turistui viešbutyje kas nors bruktų brošiūrą apie butinumą kovoti prieš Vakarų imperializmą — tai būtų triukšmas ir pasipiktinimas! Dvejopi mastai arba veidmainingumas — įprasti dalykai buržuazinei antikomunistinei propagandai, šią metodiką gerai įsisavino ir lietuvių dipukai.

Įsivaizduokite: atvyksta į Vilnių dipukas, o jam iš karto įteikiama J. Lukoševičiaus ar K. Bagdonavičiaus knyga apie antitarybinių dipukų kvailystes santykiuose su Lietuva: kokie pakiltų skambiausių žodžių debesys su perkūnijomis antitarybinėje emigrantų spaudoje!... O štai Chicagoje atvykusiam Lietuvai žmogui, pasirodo, patartina siūlyti B. Railos knygą, pilną antikomunistinės publicistikos, ir to žmogaus gyvenimo bei darbų niekinimo!

Vilnia, 1964 rugpjūčio 27

Nieko sau tautinės garbės supratimas tautiečių atžvilgiu! Klaičius ir žūlus!

Bet svarbiausia ne tai, vis tiek poniškai ir drauge chamiškai, arba sakyčiau — imperialistiškai, pripratusius elgtis dipukus neišmokyti bendražmogiško mandagumo, mums rūpi pamąstyti dėl tos tautinės savivarbos pasigedimo. Aišku, jog V. A. Jonynas, kurio tėvo istoriniai raštai pasigėrėtinai išleisti šiemet Tarybų Lietuvoje, kalba ne apie B. Railos tautinės savivarbos stoką (tai lengva logiškai suvokti), o apie jo tautinės savivarbos pamokas tiems, kas V. A. Jonyno ir B. Railos nuomone jos stokoja, t. y. Lietuvos žmonėms.

Bet kokia teise, ponai, pasirinktos šitokio sujūlėjimo viršūnės, iš kurių mokomi Tarybų Lietuvos žmonės tautinės savivarbos? Jeigu B. Raila turėtų bent kiek tikrą idealų ar padorumo, jis slėptų nuo tautiečių akis, vien tik pagalvojęs, kad mokyti tautinės savivarbos Lietuvos žmones yra tiesiog nežmoniška.

Ar turi bent kruopelytę moralinės teisės žmonės, prieš pasaulį dergiantys Tarybų Lietuvos darbus, reikalauti tautinės savivarbos iš tų, kas atstatė Lietuvos miestus iš karo griuvėsių ir juos neatpažįstamai išpuošė, kad nuostabiai restauravo Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Kėdainių senamiesčius, Trakų pilį, kas vienu metu moko daugiau kaip 70,000 studentų ir turi daugiau kaip 14,000 mokslininkų, kas atnešė kultūrą ir gerovę į kaimą, kas sumanė ir leidžia "Lituanistinę biblioteką", kas įkūrė prie Rumšiškių Liaudies buties muziejų, kas įsteigė puikius Gintaro, Jūrų. Ak-

PRARASTOJI KARTA

Išėivijos gyvenimo vidaus temų ratui tolydžio siaurėjant, jaunimo idėjų perimamumo tema iškilo visu aštrumu.

Lietuvių išėivijos reakcininkų stovykloje nuo seno priimta kalbėti visos lietuvių tautos vardu, o save visomis progomis skelbti tautos "elitu", vieninteliais lietuvių gyvėnėjais. Sugrobę į savo rankas taip pat švietimo reikalus, reakcininkai tikėjosi su laiku išsiugdyti tvirtą pasekėjų kartą.

Bet išėjo kitaip. "Ateities" žurnale neseniai paskelbti išėivijos jaunimo apklausos duomenys parodė spartų nutautėjimo procesą, abejingumą lietuviškai knygai ir kultūrai iš viso. Reikia pridurti, kad anketavimas vyko pernai, 5-ojo lietuvių jaunimo kongreso dienas, t. y. sutirštintoje, sulietuvinotoje ir nenatūralioje aplinkoje, kai daugeliui rūpėjo tiesiog pasirodyti... Bet ir ši patogi išlyga nedaug tegelbėjo daktarui Kęstučiui Trimakui bei kitiems anketos sumanytojams. Kodėl? Pati lietuvių, "lietuviškumo" sąvoka per ilgus metus pasidarė perdėm formali, priemta prie asmeninių senųjų "vaduotojų" siekių (verta prisiminti vien tik kai kuriuos "draudimus").

Aklo antitarybiškumo, provincialumo dvasia stačiai atstūmė per ilgą laiką jaunimą, lietuviškos mokyklos paliko tuščios. Tokioje dide-

lėje šalyje kaip Amerika nemaža galimybių pasireikšti, todėl nenuostabu, kad jaunimas šalinasi įkyrios reakcionierių propagandos, jų renginių. Tėvų kalba, kultūra, papročiai išliko tik kaip savotiškos senienos perėmus naująjį mąstymo būdą kaip vienintelę tikrą gyvenimo vertybę.

Taigi, 80 proc. apklaustųjų, anot "Ateities" žurnalo, lankė lituanistinę mokyklą. Tačiau net 43 nuošimčiai neperskaito per metus nė vienos lietuviškos knygos! Tai ko verta ta "lituanistinė" mokykla? Bendraujančių su lietuviais, palyginti su 1971 metų apklausos duomenis, irgi sumažėjo. Tiesa, pusė apklaustųjų pripažįsta tėvų dvasines vertybes, bet vėlgi kyla klausimas: tai kodėl abejingai praeinama pro lietuvišką knygą? Ar ne todėl, kad ir tėveliai jau seniai patys neima lietuviškų knygų į rankas?

Atsakymas seniai žinomas: reakcininkų troškimas "vaduoti", politikuoti visais laikais stebė jaunimo švietimo darbą. Todėl beveik iš milijoninės senųjų ir pokario emigrantų masės tikėtai vienas kitas sugebėjo nukreipti savo vaikus į bent kiek rimtesnę lituanistinę veiklą. O svarbiausia — suprasti, kad tikrosios lietuvių tautos dvasinės vertybės ne Amerikoje kuriamos, bet Lietuvoje.

Virgilijus Liauška

SAVANAUDŽIO DIPLOMATIJA

Jau keturi dešimtmečiai reakcinė lietuvių emigracija juodina ir koneveikia Tarybų Lietuvą, stoja į vieną gretą su didžiausiais socialistinio pasaulio nekenčėjais kiekviena proga... Bet gyvenimas lieka visuomet geriausias mokytojas ir šiai taisyklei priversti paklusti net smetoninio raugo diplomatai. Taip neseniai atsitiko su vadinamuoju Lietuvos atstovu prie Vatikano Stasiu Lozoraičiu — jaunesniuoju. Amžiumi jis, aišku, nėra vyriausias savo kolegų tarpe, bet žinomo buržuazinės Lietuvos diplomato Stasio Lozoraičio — vyresniojo auklėjimas nepaliko jokių vilčių blaivesniam tikrovės suvokimui. Sūnus, paveldėjęs patogų postą iš tėvo Vatikane lyg koks Rytų paša, mastyto lygiu niekuo neišsiskiria iš aktyviųjų antitarybininkų ir tai įrodė bandydamas ginti neseniai Lietuvoje nuteistus kunigus — ekstremistus. Ir darė tai vienoje lietuviškų "Amerikos balso" radijo laidų nemokšiška, kaip eilinis, nuogirdomis bei gandais mintantis

menų bei daugelio rašytojų memorialinius muziejus, kas suteikė visiemis darbą, kas išgarsino Lietuvą Tarybų valdžios metais įkurtais profesiniais muzikos kolektyvais — "Lietuvos" ansambliu, styginiais kvartetais, kameriniu orkestru ir kt., kas?.. Na, ką jūs, čia gi vardinsi ir vardinsi, ir galo nebūs!

O juk viso to, ką suminėjome ir galima dar suminėti, ponai, norintys Lietuvos žmones mokyti tautinės savivarbos, neturėjo, nepaliko ir nežadėjo turėti! Tad vis dėlto, kokia teise iš visos tos kalbos apie tautinę savivarbą?

Jeigu jau ir jos imamos praktikuoti, aišku viena: dipukinė antitarybininkų moralė pasiekė patį žymiausią lygį arba tiksliau — visai išnyko. Tik taip, deja!.. Ir — natūraliai... S. Jonas

žmogelis...

Diplomatu save laikantis džentelmenas tokioje rolėje atrodo labai jau apgailėtinais...

Toje pačioje radijo laidoje jo paklausė apie neseniai tarp Italijos ir Vatikano pasirašytą naują konordatą. Ir ką gi: čia išgirdome jau visai kitą Stasį Lozoraitį. Kaip jau patyrėme iš spaudos, Italijos vyriausybė šiuo konkordatu paskelbė apie visišką bažnyčios atskyrimą nuo valstybės. Tai Italijos pažangiosios visuomenės ilgametės kovos rezultatas. Tos visuomenės, kuri nuvertė ilgiausiai Europoje gyvusią fašistinę diktatūrą, kurios pastangomis Italija ir šandien tebėra demokratinė respublika, nežiūrint fašistuojančių elementų aktyvumo. Ir čia Stasys Lozoraitis su viskuo sutinka. "Gyvenimas eina pirmyn, reikalai keičiasi. Naujoje situacijoje bažnyčios teises garantuoja demokratinės valstybės įstatymai..." — sako jis.

Valstybės įstatymai taip pat garantuoja bažnyčios teises Lietuvoje. Jau daug metų. Tai ne naujiena. Bažnyčios remontuojamos, prižiūrimos, kasmet auga klierikų skaičius Kauno kunigų seminarijoje... Šie ir daug kitų palankių faktų, aišku, žinomi Stasiui Lozoraičiui. Bet jie, atrodo, neparankūs "atstovui" prie šventojo sosto bei tiems, kurie šį diplomata Vatikane palaiko ir išlaiko.

V. Liauška

NAUJAS "ALEKSOTO" CECHAS

Kaune "Aleksoto" stiklo fabrike pradėtas statyti meninio stiklo dirbinių cechus. Jį suprojektavo Leningrado specialistai. Numatyta sumontuoti jame labai našias ir modernias mašinas, įrengti laboratorijas, buitines patalpas. Ceche kasmet bus pagaminama produkcijos daugiau kaip už du milijonus dirbinių.

Numirėlių parašai dėl premijos?

Pedagogai sako, esą vaiko psichika — nepaprastai jautrus mechanizmas: čia juokiasi, o žiūrėk jau liūdi, net ašarėlę braukia. Todėl sunki tėvų, mokytojų, visuomenės pareiga yra ugdyti ir skiepyti jaunajai kartai gėrio, grožio daigus, charakterio nuoseklumą ir nuosakumą. . . . Apie kokius nors pozityvius poslinkius lietuvių reakcinės išėivijos charakteryje, žinoma, kalbėti netenka, o jų charakteryje dažniausia pasireiškia suvaikėjimas ar kažkas labai panašaus.

Su liguistu skubotumu užjūrio reakciniai veikėjai jau daug metų ieško socialinės atmosferos Lietuvoje ir pateisinimo savo veiklai, bet viskas po senovei, viskas ne taip, kaip nori karštos galvos. Tada bandoma kurti ir falsifikuoti. Jau esame kalbėję apie Lietuvos kunigų ekstremistų paslaugas užjūrio vanagams ir turime vėl pasakyti, kad ši saujelė antitarybininkų lieka vienintele širdies atgaiva reakcinei lietuvių emigracijai. Pats dažnai lankau Žemaitiją ir tas vietas, kur neseniai dar veikė jau nuteisti už antitarybinę propagandą kunigai ekstremistai. Bet nei anksčiau, nei šiemet nesutikau pritariančių jų veiklai, o tuo labiau — protestuojančių dėl nuteisimo. Turiu galvoje, žinoma, ir tikinčiuosius.

Todėl įdomu buvo sužinoti, kad toks "protesto" laiškas su daugelio tūkstančių žmonių parašais vis dėlto sufabrikuotas ir atsidūrė anapus Atlanto. Dar įdomiau, kad pakliuvo ant šito tuščio kabluko "The Wall Street Journal", vasario pradžioje paskelbęs pasauliui šią nepaprastą propagandinę antį. Redakcija suskaičiavo, kad pasirašiusių užtektu keliolikai karinių divizijų sukom-

plektuoti . . . Toks minties šuolis vertas praėjusio amžiaus rusų rašytojo Gogolio plunksnos: jo garsiajame satyriniame romane "Mirusios sielos" toks Čičikovas supirkinėjo mirusių baudžiauninkų sielas, kad susikurtų sau turtuolio prestižą. Įdomu, apie kokį prestižą svajoja "The Wall Street Journal"? O lietuvių reakciniai emigrantai, padavę šias "mirusias sielas"?

Nemanykime, kad ši intriga su vadinamuoju "protesto" laišku yra visiškai nekaltas žaidimas. Kaip žinia, jau prasidėjo Nobelio premijos šių metų kandidatų kampanija. Lietuvių reakcionieriai nusprendė: jei pernai Nobelio taikos premija buvo įvertintas lenkas (tegu ir be Lenkijos visuomenės žinios), tai kuo blogesni mes? Ir štai vasario pradžioje žinomas radijo balsas praneša: vadinamajai JAV kongreso žmogaus teisių komisijai tarp kitų pasiūlytos ir dvi lietuviškos pavardės. Pranešime aiškiau nepasakyta apie tikruosius lietuvių reakcinių emigrantų lūkesčius, nes jie atrodytų stačiai juokingi. Bet tai įvykęs faktas. Didžiosios Amerikos spaudoje susidomėjimas tariamais žmogaus teisių "kankiniais" tarybiniame Pabaltijyje rodo esant komandą iš aukščiau. Vanagai nuo kapitolijaus kalvos dalinasi taikos balandžių plunksnomis artėjančių prezidento ir kongreso rinkimų akivaizdoje. Žodžiu, dabartinės kietos Washingtono politikos fone mūsų paminėtas įvykis atrodo beveik normaliai. Norint bent kiek pakelti įvairių reakcinių emigrantų ūpą, tinka netgi tokios priemonės, kaip aiškios klastotės ir pažadai iš tų dūmų nuvyti virvė . . .

V. Liauška

APIE BRANDUOLINIO GINKLO NEPLATINIMO REŽIMĄ

Tarybų Sąjunga teikia didelę reikšmę branduolinio ginklo neplatino problemai. TSRS vadovaujasi tuo, kad neleisti atsirasti naujoms šį patį pavojingiausia masinio naikinimo ginklą turinčioms valstybėms, — tai globalinio taikos išsaugojimo ir tarptautinio saugumo užtikrinimo uždavinio komponentas, viena pagrindinių karo grėsmės mažinimo, branduolinio ginklavimosi varžybų stabdymo priemonių sistemos kryptis.

TSRS pirmoji iškėlė klausimą dėl būtinumo užkirsti kelią branduolinio ginklo platinimui. Po sudėtingų ir ligų derybų SNO ir Nusiginklavimo komitete buvo parengtas Branduolinio ginklo neplatino sutarties projektas. Sutartis pateikta pasirašyti 1968 m. liepos 1 d. Maskvoje, Washingtone ir Londone ir įsigaliojo nuo 1970 m. kovo 5 d. Jos deponitorės yra TSRS, JAV ir Didžioji Britanija. Pagal sutartį valstybės, turinčios branduolinį ginklą, įsipareigojo niekam neparduoti branduolinio ginklo ar kitų branduolinio sprogdinimo įtaisų, o branduolinio ginklo neturinčios valstybės — šio ginklo bei kitų branduolinio sprogdinimo įtaisų negaminti ir neįsigyti.

Kontroliuoti, kaip pagrindinės nebranduolinės šalys laikosi sutarties įsipareigojimų, pavesta Tarptautinei atominės energijos agentūrai. Šios kontrolės pagrindinis uždavinys — neleisti, kad medžiagos iš taikios branduolinės veiklos būtų panaudotos kurti branduolinius

ginklus.

Per metus, praėjusius nuo sutarties įsigaliojimo, nebuvo užregistruota jokio pažeidimo. Tai liudija apie jos efektyvumą.

Tačiau įvykių eiga pasaulyje rodo, jog branduolinio ginklo tolesnio platinimo grėsmė didėja. Pastaraisiais metais sustiprėjo tendencijos, objektyviai lemiančios branduolinio ginklo neplatino režimo silpnėjimą.

Pirmiausia — tarptautinės padėties paaštrėjimas. Aišku, kad bendras politinio klimato pablogėjimas, išlikęs įtempimas kai kuriuose pasaulio rajonuose, vis spartėjančios ginklavimosi, pirmiausia branduolinio, varžybos, didėjanti branduolinio karo kilimo grėsmė negali nedidinti branduolinio ginklo platinimo pavojaus. Neplatino režimui ypač neigiamai atsiliepa dėl Amerikos administracijos kaltės pablogėję TSRS ir JAV santykiai.

Neabejotina, kad pagrindinis kelias susilpninti ir visiškai likviduoti branduolinio ginklo įsigijimo akstinus — tai bendras politinio klimato pasaulyje gerinimas, tarptautinio įtempimo mažinimas, konfliktų židinių "karštuose" planetos taškuose likvidavimas, realūs rezultatai ribojant ginklavimosi varžybas ir nusiginkluojant.

JAV, atsisakydamos ratifikuoti SGA-2 sutartį, tęsti derybas dėl branduolinio ginklo bandymų visiško ir visuotinio uždraudimo, ignoruodamos TSRS pasiūlymus pradėti derybas dėl branduolinio ginklo

klavimo, pažeidžia neplatino sutarties įsipareigojimus. Tai negali neturėti neigiamos įtakos branduolinio ginklo neplatino režimui.

Daugelis šalių ypatingai svarbiu laiko branduolinio ginklo bandymų visiško ir visuotinio uždraudimą. Jų nuomone, sėkmingos derybos dėl branduolinio ginklo bandymų uždraudimo iš esmės prisidėtų prie branduolinio ginklavimosi varžybų apribojimo, neplatino režimo stiprinimo.

Tarybų Sąjunga šia linkme ėmėsi konkrečių veiksmų ir pateikė svarstyti SNO Generalinės Asamblėjos XXXVII sesijai klausimą dėl branduolinio ginklo bandymų neatidėliotino nutraukimo ir uždraudimo.

Dauguma nebranduolinių valstybių neplatino režimą laiko pradinio etapu branduolinio nusiginklavimo priemonių sistemoje. Jei nebus pažangos ribojant branduolinio ginklavimosi varžybas, kai kurios šalys tuo pasinaudos, kad pateisintų savo siekimą įsigyti branduolinį ginklą.

Verčia susirūpinti ir kita tendencija — pastaruose metu gerokai sulėtėjęs naujų valstybių prisijungimo prie Branduolinio ginklo neplatino sutarties procesas. Sutartį dabar yra pasirašiusios daugiau kaip 120 pasaulio valstybių. Tačiau jos dar nepasirašė apie 40 šalių.

Branduolinio ginklo neplatino sutarties nepasirašė dvi branduolinės valstybės — Prancūzija ir Kinija. Neabejotina, kad šių valstybių dalyvavimas sutartyje dar labiau išskeltų jos reikšmę.

Negali nekelti nerimo tai, kad prisidėti prie neplatino sutarties vengia apie 10 valstybių, kurios pagal savo ekonominį bei mokslinį techninį potencialą gali sukurti branduolinius sprogdinimo įtaisus. Kai kurios šių valstybių — pirmiausia Izraelis, PAR, Pakistanas — neslepia savo branduolinių ambicijų. Šios šalys savo politika siekia sužlugdyti branduolinio ginklo neplatino režimą.

Kai kuriais vertinimais, ne mažiau kaip dvi dešimtys nebranduolinių šalių šiuo metu turi potencialą, įgalinantį per 3 — 4 metus pradėti gaminti branduolinius sprogdinimo įtaisus. Branduolinė grėsmė, jeigu ši ginklą išgytu tegu net viena valstybė, neapsiriboją jokiais geografiniais rėmais. Tai sukeltų neįvengiamą grandinę reakciją ir sąlygotų branduolinio ginklo atsiradimą kitose nebranduolinėse šalyse įvairiuose pasaulio rajonuose.

Dabartinėmis komplikuotomis tarptautinėmis sąlygomis Tarybų Sąjunga ir toliau nuosekliai stengiasi plėsti neplatino sutarties dalyvių ratą, neleisti branduolinius prekybinius mainus paversti kanalu branduoliniams ginkliams įsigyti.

Aleksandras Mostovecas
Teisės mokslų kandidatas

Trumpai

— Censo biuras pranešė, kad kas septintas amerikietis gyvena žemiau skurdo ribos. 1983 metais tokių žmonių padaugėjo iki 35,3 milijono. O prez. Reaganas sako, jog žmonių gyvenimas gerėja.

— Argentinos sostinėje įvyko Lotynų Amerikos šalių komunistų partijų atstovų konferencija, kurioje paskelbė "Buenos Aires deklaracija", raginančią vieningai kovoti prieš imperializmo agresiją lotynų kontinente.

Šermukšnis — vaistas

Šiandien papasakosime apie paprastąjį šermukšni. Jis šitaip vadinamas veikiausiai dėl paplitimo įvairiausiose dirvose. Vien TSRS teritorijoje auga apie 30 rūšių šermukšnių. Daug hibridinių formų išvedė I. Mičiurinas ir jo pasekėjai. Prie tokių rūšių priskirtinos: granatinis, likerinis, Mičiurino desertinis ir kt. Per ilgą amžių (šermukšnis gyvena iki 150 metų) medis duoda gausų derlių. Esant palankioms sąlygoms per metus nuo vieno šermukšnio surenkama iki 60 kg raudonų aitroko uogų. Po šalnų cukraus vaisiuose padaugėja, vaisiai tampa saldūs, malonaus skonio. Iš šermukšnių daroma pastilė, marmeladas, kompotai, uogienė, sirupas, antpilas ir t. t. Per pastaruosius du dešimtmečius kaip vertinga maistinė ir vaistingoji kultūra išpopuliarėjo juodieji šermukšniai, arba aronijos, auginamos daugelyje mūsų šalies rajonų.

Vitaminų, organinių rūgščių ir cukraus kiekis priklauso nuo augimvietės ir vaisių sunokimo. Karotino kiekis šermukšnio vaisiai pranoksta net kai kurių rūšių morkas. Pagal aktyviųjų medžiagų kiekį šermukšnis pirmuonia tarp kitų vaisių bei uogų. Juodojo šermukšnio vaisiuose rasta vitaminų B₁, B₂, PP₁, bet didžiausias šio augalo privalumas yra tas, kad jame yra bioflavonoidų, aktyvumu prilygstančių vitaminui P, kuris didina kapiliarų sienelių elastingumą. Šis vitaminas taip pat stimuluoja raumenų ir kaulų audinio regeneraciją, aktyvina skydliaukės, antinksčių bei kitų vidaus sekrecijos liaukų veiklą, gerina organizmo tonusą, mažina protinį ir fizinį nuovargį, veikia kaip apsauginė priemonė sergant bakterinėmis ir virusinėmis ligomis, esant spinduliniams pakenkimams. Naudingų medžiagų apstu ir kitose augalo dalyse: lapuose yra apie 200 mg vitamino C ir flavonoidų. Zieduose aptikti kvercitrinas ir spiroozidas, sėklose — 22 proc. aliejaus, šaknyse — rauginių medžiagų. Chemiškai ištyrtos ir kitos šermukšnių rūšys, kuriose rasta daug įdomių medžiagų. Medicinos praktikoje džiūvinti šermukšnio vaisiai vartojami daugiausia kaip arbata. Tai profilaktinė ir gydomoji priemonė sergant skorbuto bei kitomis avitaminozėmis. Nustatyta, kad šermukšnio eterinis ekstraktas gerina kraujo krešėjimą. Šermukšnio vaisiai naudingi esant per mažam skrandžio sulčių rūgštingumui, sergant kepenų ir širdies ligomis. Vaisių nuovirai vartojami kaip šlapimo varanti ir kraują stabdanti priemonė. Kai kurie mokslininkai rekomenduoja vartoti šermukšnio vaisius esant aterosklerozei, hipertonijai, inkstų akmenligei, gastritams ir kitoms ligoms. Ypač efektyvus juodasis šermukšnis. Aronijos vaisių negalima vartoti sergantiems opalige, ir labai ribotai žmonėms, turintiems polinkį į trombozes, tromboflebitą.

Šermukšnio vaisiai plačiai vartojami maisto ir konditerijos pramonėje. Ypač vertinamos rūšys, kurių vaisių stambūs, saldūs, sultingi. Šermukšnius rekomenduojama skinti rugsėjį, spalį po pirmųjų šalnų, gerai išdžiovinti ir laikyti sausoje tamsioje vietoje.

S. Čiausovskis

Farmacijos mokslų kandidatas

Prisimenant JAV lietuvių ateistų pastangas

[PAGAL J. SAKALAUSKO STRAIPSNĮ "ŠVYTURYJE"]

Andrius Graičiūnas ir Jonas Šliūpas Chicagoje.

Nuotrauka iš LTSR Ateizmo muziejaus

Sunkus ateistinės knygos iš užsienio kelias buvo į buržuazinę Lietuvą. Valdančioji klasė atmetė bendravimo su užsienio lietuviams demokratinis pagrindus. Buržuazinė cenzūra kuo stropiausiai sekė, kad joks pažangiųjų Amerikos lietuvių leidinys neprasisverkėtų į Lietuvą. Ypač pažangiuosius leidinius persekiojo švietime įsigalėję klerikalai. Visiškai buvo uždraustas "Laisvės", "Vilnies" ir kitų pažangiųjų leidinių platinimas Lietuvoje.

Dalis korespondencijos ir tomis nelengvomis sąlygomis vis dėlto pasiekdavo adresatą Lietuvoje. Kai kas pažangų leidinį ar iškarpa atsiųsdavo, suvyniojęs į klerikališkus išseivijos laikraščius, kai kas šį ta pats atveždavo, pergudraudamas muitininkus (taip skulptorius Petras Rimša 1934 m. broliui Juozui į Pilviškius parvežė V. Kapsuko knygą, išleistą JAV).

Šiaurietis kolekcionierius Povilas Gasiūnas pergudraudamas valdžią, buvo gavęs net oficialų leidimą kaupti lietuvišką spaudą, sykiu ir JAV lietuvių pažangiuosius leidinius.

Išseivijos ateistų knygos išauklėjo ne vieną religijos ir klerikalizmo kritiką buržuazijos valdomoje Lietuvoje. Lietuvos Laisvamųjų Sąjungos sekretorius K. Valašinas į ateizmo kelią pasuko skaitydamas Vilnis, 1984 rugsėjo 27

knygas, gautas Joniškėlyje iš bendravardžio, turėjusio brolių Amerikoje. Rašytojas Julius Butėnas pirmąsias ateizmo pamokas ėmė iš "Laisvės", "Vilnies", LLD leidinių, kurių gaudavo jo bendramokslis Alytaus gimnazijoje O. Klimkevičius, taip pat turėjęs brolių Amerikoje. Mažeikietis Juozas Prielgauskas ir dabar mini V. Demskio knygos "Inkvizicija" poveikį jam.

Pažangieji Amerikos lietuviai išspausdino ne vieną Lietuvos ateistų veikalą. Antai tarp LLD yra P. Viliūno "Kunigo išpažintis" (1922 m.), S. Matulaičio "Religija ir jos socialė reikšmė", Amerikoje buvo spausdinama nemaža Z. Angariečio ir V. Kapsuko antiklerikaliųjų ir ateistinių raštų.

Pažymėtina ir materialinė išseivijos lietuvių pagalba Lietuvos laisvamamams ir ateistams. Aktyvus išseivijų laisvanybės veikėjas gydytojas Andrius Graičiūnas ir "Kupiškėnų bendras klubas Amerikoje", turėjęs apie tūkstantį narių, padėjo įsigyti Kupiškio laisvamamams sklypą kapinėms 1933 metais, aukojo lėšų Liaudies namams Kupiškyje, nors, įsikišus vertėivoms, tie namai ir nebuvo pastatyti. Išseiviai lėšomis padėjo steigti laisvasias kapines ir kitose Lietuvos vietovėse.

Amerikos lietuvių laisvamamiai

KALBŲ LYGYBĖ

Iškreipdami faktus "vaduotojų" laikraščiai dažnai tvirtina, esą skurstą ir netgi asimiliuojasi nacionalinės kalbos Tarybų Sąjungoje. Jas ugdyti tariamai trukdąs rusų kalbos funkcionavimas. Rusų kalba dar vis pavadinama Tarybų Sąjungos valstybine kalba. Tai klaida. Tarybų šalyje apskritai nėra ir negali būti vienos oficialios valstybinės kalbos. Tarybų valdžia panaikino bet kokias nacionalines, taip pat ir kalbines privilegijas.

Tarybų Sąjungos Konstitucijos 36 straipsnyje rašoma:

"Ivairių rasių ir tautybių TSRS piliečiai turi lygias teises.

Sių teisių įgyvendinimą užtikrina visų TSRS nacijų ir tautybių visapusiško vystymo ir suartėjimo politika, piliečių auklėjimas tarybinio patriotizmo ir socialistinio internacionalizmo dvasia, galimybė vartoti gimtąją kalbą ir kitų TSRS tautų kalbas.

Bet koks tiesioginis ar netiesioginis piliečio teisių apribojimas, tiesioginių ar netiesioginių pranašumų pagal rasinius ar nacionalinius požymius nustatymas, kaip ir visokia rasinio ar nacionalinio išimtinumo, nesantaikos propaganda — baudžiama pagal įstatymą".

Norime pabrėžti, kad Tarybų valdžia ne tik deklaruoja bet kokių nacionalinių privilegijų panaikinimą. Ji nuosekliai siekia faktiškos tautų lygybės. Be daugelio kitų priemonių, Tarybų valdžia sudaro palankias sąlygas visų tautų ir mažųjų tautelių (o jų Tarybų šalyje daugiau kaip 100) kultūros, nacionalinių kalbų vystymuisi. Tos pastangos davė gražių vaisių. Argi neiškalbingas, sakysime, toks faktas: daugiau kaip 40 Tarybų Sąjungos tautų, anksčiau neturėję savo raštijos, tarybiniais metais įsigijo moksliskai pagrįstą raštiją ir ėmė sparčiai vystyti literatūrinę kalbas.

Kaip tik nacionalinių kalbų visuomeninių funkcijų plėtimui itin didelę reikšmę skiria Tarybų Sąjungos Komunistų partija. Juk gimtosios kalbos vystymasis padeda spartinti bendro tautos kultūros lygio kėlimą, padeda tautai sukurti naujų dvasinių vertybių. Dėl to nuolatos stiprinama Tarybų šalies tautų kalbų materialinė bazė: mokyklos ir mokslo įstaigos, bibliotekos ir leidyklos, teatrai, spauda, televizija, radijas gimtąja kalba.

lėšomis yra padėję ir mokslu einančiai Lietuvos jaunuomenei. Jų stipendijas yra gavę J. Biliūnas, V. Kapsukas, V. Didžiulytė-Mickevičienė, poetas J. Graičiūnas ir kiti.

Ikitarybiniais metais pažangieji išseiviai labiau padėjo Lietuvos ateistams negu pastarieji jiems, nors ir tada ten buvo žinomi V. Kapsuko, Z. Angariečio, L. Adomausko veikalai, taip pat Lietuvos laisvamamųjų knygos ir jų laikraštis "Laisvoji mintis".

Po Antrojo pasaulinio karo pažangioji išseivijos spauda savo skaitytojus lietuviškai ir angliškai supažindina su Tarybų Lietuvos ateistų veikla ir kūriniais, sumaniai demaskuoja antikomunistų prasiimanymus apie tariamą tikinčiųjų persekiojimą socializmo šalyse, o mums tapo prieinamas A. Bimbos, L. Prūseikos, R. Mizaros, A. Petrikos ir kitų išseivijų ateistinis palikimas, išleisus pas mus jų knygas, paskelbus nemažą respublikos emigrantologų darbų.

S. J.

Akivaizdu, kokį didelį mastą Tarybų valdžios metais igavo mūsų krašte gimtosios kalbos mokymasis, mokslinis tyrinėjimas, kapitalinių mokslinių leidinių, lietuvių kalbos žodynų leidimas, koks galingas mūsų visuomenėje kalbos kultūros sąjūdis. Lygiateisiškumas Tarybų Sąjungoje pasireiškia ir tuo, kad kiekvienas pilietis gali mokytis savo vaikus ta kalba, kuri jam patinka. Jeigu tam tikra dalis tėvų leidžia savo vaikus į kitos kalbos mokyklą, sakysime, Lietuvoje gyvenantieji rusai ar lenkai į lietuvių kalba dėstomas mokyklas arba lietuviai į specialias užsienio kalbų — anglų, prancūzų, vokiečių mokyklas, tai šitai ar jų teisė, ir bet kuris jų noro slopinimas būtų toks pat lenininės nacionalinio lygiateisiškumo politikos pažeidimas, kaip ir vertimas būtinai mokytis kita, ne gimtąja kalba.

O koks rusų kalbos vaidmuo Tarybų Sąjungoje?

Rusų kalba yra tarybinių tautų tarpnacionalinio bendravimo kalba. Turint bendrus tikslus ir glaudžiai bendradarbiaujant, tarybinėms tautoms visų pirma reikia tarpusavyje susikalbėti.

Jeronimas Jurgelionis

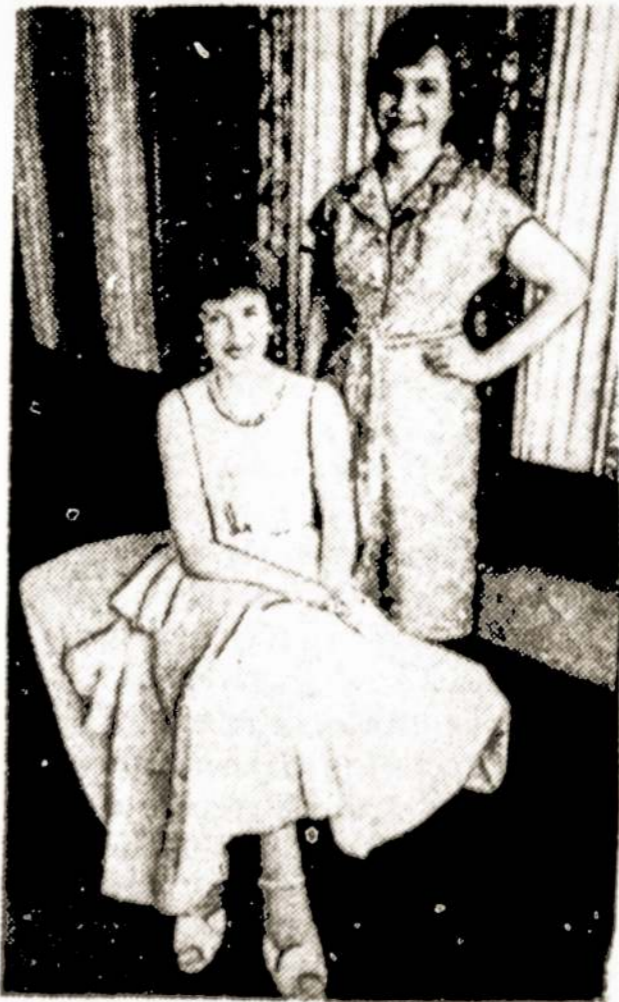
AŠ LAIMINGAS

Buvau įmantrus bernas,
Ariau dieną ir naktį...
Ir dabar nesu šernas,
Bet dūkas baigia degti.

Turiu visko, ko reikia.
Aprūpinta senystė.
Tiktai šypsni neteikia
Praskridusi jaunystė.

Vis dėlto aš laimingas.
Giedrią padangę menu.
Tėviškėlei dėkingas,
Kad jos glboj gyvenu.

Vandalinas Junevičius

Alytaus medvilnės kombinatas šiemet pagamins produkcijos daugiau kaip už 200 milijonų rublių.

Įmonės specialistai kuria naujus, madingesnius ir patogesnius audinius.

Nuotraukoje: Iš Alytiškių išaustu medžiagų pasiūtas suknelės demonstruoja [iš kairės] dailininkė-tekstilinkė Regina Bartkevičienė ir siuvėja Birutė Aleksandravičienė.

A. Sabaliausko nuotrauka

Nuotraukoje: Kauno senamiesčio kampelis. K. Jurelės nuotraukos

Pagal Laisvės Alejos prekybos įmonių pertvarkymo projektą

Neseniai Kaune, Laisvės al. Nr. 46, atvėrė duris dar vienas prekybos objektas — 1-os maistprekybos ketvirta įmonė "Ekspresas". Anksčiau toje vietoje buvo susidėvėję gazuoto vandens automatai, ir ši "parduotuvėlė" nebeatitiko šiandieninių pirkėjų išaugusių reikalavimų.

— Pagal prekybos organizacijų valdybos sudarytą Laisvės al. prekybos įmonių pertvarkymo projektą čia buvo numatyta nedidelė prekybos įmonė "Ekspresas", kurioje būtų galima greitai ir skaniai pavalgyti, o tokių vietų centrinėse miesto gatvėse dar reikia, — sako 1-os maistprekybos direktorius Juozas GOSTAUTAS.

Prekybos organizacijų valdybos Statybos ir remonto valdyba (darbų vykdytojas V. TALEIKIS) ir Prekybos reklamos biuras (viršininkas dailininkas interjeristas Jonas MACIULEVIČIUS), prieš keletą mėnesių pradėję darbą ir lygiaagrečiai bendradarbiaudami, įveikė dar vieną nelengvą kliūtį: kauniečiams atidavė minėtą naują prekybos objektą. Ne vieną praeivį traukia užėiti šis jaukus kampelis su meistriškai ir skoningai apipavidalintu interjeru (projekto autorius pats J. MACIULEVIČIUS). Iš čia lankytojai turi sąlygas laisvai stebėti Laisvės al. gyvenimą.

— Mes turime kavos, ledų, pyragaičių, tortų, dešrelių, saldainių ir kitų skanėstų. Nors ir nedaug vietos, bet vienu metu pas mus gali užkasti apie 20-30 žmonių, o labai skubantys gali pasivaikinti ir tiesiai prie bufeto, — sako "Ekspreso" vedėja L. RAMANAUSKIENĖ.

— O rūpesčių dar turime, bet svarbiausia, kad pirkėjai būtų patenkinti. Mes, prekybininkai, dedame daug pastangų, kad būtų malonu pirkėjams užsukti nors ir į

nedidelį prekybos tašką. Kad iš senų patalpų padarytume jaukias, mes į pagalbą kviečiame statybininkus, dailininkus...

Kaip sekėsi įrengti interjerą, pasidomėjau ir patį dailininką.

— Moderniam stiliui reikėjo panaudoti metalo, nikeliuotų vamzdžių, panelių ir baldų apdailai — dirbtinės odos, be to, sienų apdailai teko imtis dažymo su dekoratyviniais elementais... Luboms naudojome lengvas konstrukcijas, nes jos pastatą daro elegantiškesnį.

Ta pačia proga pasiklausiau, ką jis dar yra padaręs Laisvės al. parduotuvių grožiui tobulinti, kokių interjerų projektų autorius yra jį pats.

— Parengiau Laisvės al. Specializuotos kriptolo, 184-os maisto prekių parduotuvių, Daukanto-Laisvės al. kampe "Pieno baro" interjerų projektus, buvau didžiausias mūsų mieste universalinės parduotuvės "Merkurijus" reklamos autorius ir kt. Ką čia viską beišskysiu... O ateityje dar laukia daugybė projektų ne tik Laisvės al.

Keletą svarių minčių apie J. MACIULEVIČIAUS darbus pateikė ir "MERKURIJAUS" direktoriaus pavaduotoja Nijolė MYKOLAITYENĖ:

— Reklamos parengimą bei pritaikymą "MERKURIJUI" specialistai įvertino labai gerai. "REKLAMOS-83" sąjunginiame konkurse jis gavo Pirmojo laipsnio diplomą: iš 400 perteiktų objektų užėmė pirmąją vietą — tai aukščiausias įvertinimas prekybos interjerų tarpe TSRS.

Apie Laisvės al. prekybos įmonių pertvarkymo perspektyvas Prekybos organizacijų valdybos viršininke Valerija URMONIENĖ sako:

— Iškilio reikalas įkurti Kauno centre bendrą prekybinių įmonių

Autoservisas kaime

Respublikinės automobilių inspekcijos duomenimis, praėjusiais metais Lietuvoje buvo per 370 "tūkstančių individualių automobilių. Trečdalis jų turėjo kaimo gyventojai.

Mašina gera tol, kol nepradedą gesti. "Autoserviso" įmonės anksčiau buvo tik miestuose, kaimo gyventojams už kelių dešimčių, o neretai — ir viso šimto kilometrų. Nuvažiuoji ten kartą — nepriima, eilės. Nuvažiuoji antrą — nėra reikiamos detalės. Žodžiu, žemdirbiui teko gaišti brangų laiką.

Lietuvos TSR buitinio gyventojų aptarnavimo ministerijos ir kolūkių bei tarybinių ūkių iniciatyva prieš keletą metų buvo nutarta steigti automobilių techninio aptarnavimo stotis kaimo vietovėse. Pirmoji tokia stotis atvėrė duris Balninkuose Molėtų rajone, vėliau — Linkmenyse, Švenčionių rajone, Meškuičiuose, Šiaulių rajone, Salčininkų rajono S. Kirovo kolūkyje, Kretingos rajono K. Poželos kolūkyje, Pakruojo rajono "Komunaro" kolūkyje, Eriškiuose Panevėžio rajone ir kitur.

Ar pasiteisino tokios techninio aptarnavimo stotys? Neseniai su "Autoserviso" Klaipėdos įmonės direktoriumi S. Budrecku lankėmės Kretingos rajono K. Poželos kolūkyje. Ūkis meistrams suteikė geras patalpas, "Autoserviso" gamybinis susivienijimas aprūpinimo įrengimais, paruošė kvalifikuotus meistrus. Kaip papasakojo šios stoties vadovas M. Trakys, čia atliekamas

kompleksą, kad tų prekių, kurių nėra "MERKURIJUJE", pirkėjai išsigtų šalia jo esančiose parduotuvėse. Ryšium su tuo padarysime kai kurių racionalių ir naudingų pertvarkymų: vietoje "Juvelyrinių prekių" numatoma "Ekspreso" tipo kavinukė. "Juvelyrinės prekės" įsikurs "Parfumerijos" vietoje — Micevičiaus g. ir Laisvės al. kampe, o parfumerija aprūpins pirkėjus Laisvės al. gale esanti parduotuvė ir "Merkurijaus" skyrius. Iškelus "Dovanų" parduotuvę į Poželos gatvę, jos vietoje įsikurs "Prekės vaikams". Bus atidaryta ir daugiau naujų parduotuvių vaikams. Dar šiais metais rekonstruosime 125-ąją maisto produktų parduotuvę, praplėsime jos plotą, pritaikysime automatizuotą prekių judėjimą bei greito aptarnavimo metodus. Be to, netrukus bus praplėstas bei atnaujintas kauniečių mėgstamas "METROPOLIS". Laisvės alėjoje ateityje atsiras "Teatralų kavinė" ir daugiau didesnės bei mažesnės apimties viešojo maitinimo įmonių.

Vasaros metu suaktyvinsime gatvės prekybą, bus daugiau laikino pobūdžio kavinukė, nepamiršime ir tradicinės garsiosios "Mugės".

O kiek čia seniai Laisvės alėja pradėjo puošti grandiozinis "MERKURIJUS", "Pieno baras", "Kailių", "Specializuota kriptolo" ir kt. parduotuvės. Tai, žinoma, mes čia kalbame tik apie Laisvės alėją, o jeigu pradėtume vardinti kitas miesto parduotuves. Jų skaičius auga ir auga... Deja, šį kartą mūsų mintys tik apie vieną gatvę!

Mūsų miesto centras kasdien gražėja. Jame vis nauji ir nauji žingsniai į geresnį ir patogesnį viešąjį maitinimą, aprūpinimą įvairiomis prekėmis, kova už greitesnį ir kokybiškesnį Maisto programos įgyvendinimą.

Leonas Balčiūnas

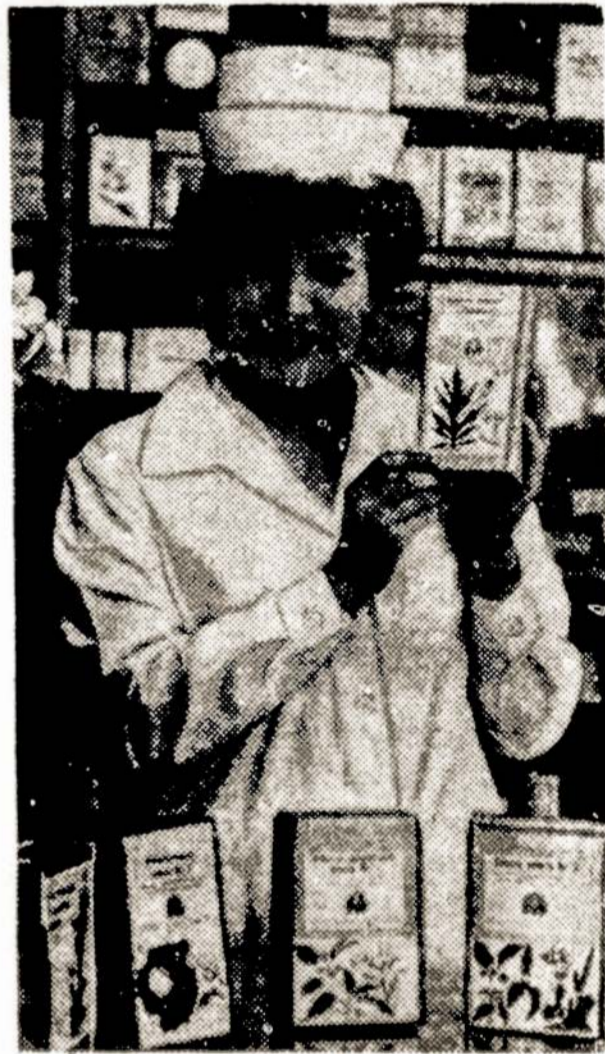
smulkus remontas, techninis aptarnavimas, subalansuojami ratai, reguliuojamos šviesos. Netolimoje ateityje bus ir kėbulų remonto cechais. Žemdirbiai, visiškai pasitikėdami, pristato savo sunegalavusius automobilius meistrams K. Brazdeikiui, V. Pikiotui, J. Lapui. Ir remonto kokybe nesiskundžia.

— Kai centralizavome gamybinės dirbtuvės, vienos liko tuščios. Tada kolūkio pirmininkui S. Mažeikai ir kilo mintis įkurti autoservisą, — pasakojo kolūkio pirmininko pavaduotojas gamybai R. Skiparis. — Dabar vietoje, negaišdami laiko, galime remontuoti kolūkio lengvuosius automobilius. Mūsų žemdirbiai turi per 60 nuosavų "Zigulių", "Moksvičių". Tiesa, pradžioje dar važiuodavo pas Klaipėdos meistrus. Dabar tik pas savus meistrus remontuoja. Viš dažniau ir iš miestų mažinos užsuka, bet mūsų kolūkio ir kolūkiečių automobiliams pirmenybė.

Kaip galvojama šią paslaugą plėsti? Į šį klausimą atsakė "Autoserviso" gamybinio susivienijimo generalinis direktorius A. Ugianskis:

— Netrukus pradės veikti šiuolaikinė techninio aptarnavimo stotis Vilkaviškio rajono "Pergalės" kolūkyje. Ją savo lėšomis pastatė ūkis. Mūsų pareiga aprūpinti ją įrengimais ir specialistais. Baigiama statyti tokią stotį Prienų rajono Vyšniūnų kolūkyje, statoma Rokiškio paukštininkystės tarybiniam ūkyje. Kai kuriose kaimo gyvenvietėse techninio aptarnavimo stotis pastatė "Autoservisas". Šią paslaugą kaimo žmonėms ir ateityje plėšime. Pirmiausia ten, kur bus kolūkių ir tarybinių ūkių iniciatyva, kur restauruotas ar neseniai pastatytas patalpas galima pritaikyti automobilių remontui.

Augustinas Balsys

Šių metų vaistažolių derlių pradėjo perdirbti Švenčionių farmacijos fabrikas. Iš respublikoje surinktų, taip pat gautų iš kitų Tarybų šalies rajonų vaistažolių čia gaminamos didelę paklausą turinčios 14 pavadinimų gydamosios arbatos vaikams ir suaugusiems. Šiais metais fabrikas pagamins beveik penkis milijonus dėžučių gydamosios arbatos.

Nuotraukoje: Įvairių vaistažolių gali pasiūlyti žmonėms Švenčionių centrinės vaistinės farmacininkė Rima Juodelytė.

V. Brajo nuotrauka
Vilnis, 1984 rugsėjo 27

PO TAIKOS DANGUM

Nuotraukoje: Taip atrodo nauji Kauno gyvenamieji kvartalai.

K. Jurelės nuotrauka

Kaunas vienas pirmųjų patyrė klastingos fašistinės Vokietijos užpuolimo baisumus. 1941 metų birželio 22-osios rytą saulėtas dangus virš miesto pajuodo nuo gaisrų dūmų. Miestą netrukus okupavo hitleriniai grobikai ir trejus metus jame šeimininkavo.

Fašistai Kaune įsteigė mirties fabrikus. Devintame ir šeštame fortuose, Vilijampolės gete buvo sunaikinta apie 90 tūkstančių žmonių. Čia žuvo lietuviai, rusai, lenkai, žydai, Austrijos, Belgijos, Prancūzijos, Čekoslovakijos piliečiai.

Nelygiamė mūšyje su okupantais narsiai kovėsi pagrindininkai anti-fašistai. Tarp jų Juozas Aleksonis, Hubertas Borisa, Alfonsas Čėponis, kuriems po mirties buvo suteikti Tarybų Sąjungos Didvyrių vardai.

Nuo 1944 metų rugpjūčio pirmosios prasidėjo naujas miesto gyvenimo puslapis. Kaunas greit užgiedė karo žaizdas ir ėmė sparčiai vystytis. Išaugo didžiulės šiuolaikinės pramonės įmonės, nauji gyvenamieji kvartalai, šviesios ir erdvi mokyklos, ligoninės, parduotuvės. Pramonės produkcijos gamyba palyginti su 1939 metais padidėjo 40 kartų. Kaune dabar gaminama

ketvirtadalis respublikos pramonės produkcijos.

Buržuazijos valdymo metais darbininkai gyveno blogiausiuose, apieštuose namuose miesto pakrašty. Dabar darbininkų rajonais galima pavadinti Dainavą, Kalniečių, Eigulių gyvenamuosius masyvus. Pokario metais pastatyta daugiau kaip 4 milijonai kvadratinų metrų gyvenamojo ploto arba beveik keturi tokie miestai, kaip prieškarinis Kaunas.

Šiandien Kaunas — svarbus mokslo ir kultūros centras. Jei per visą buržuazijos valdymo laikotarpį respublikoje buvo parengta 3800 specialistų su aukštuoju mokslu, tai dabar beveik tiek pat specialistų 4 miesto aukštosios mokyklos išleidžia kasmet. Jose mokosi daugiau kaip 22 tūkstančiai studentų.

Sėkmingai dirba mokslinio tyrimo institutai, kurių darbai turi ne tik respublikinę, bet ir tarptautinę reikšmę. Kauniečiai mokslininkai nagrinėja širdies kraujagyslių fiziologiją ir patologiją, statybos ir architektūros, tekstilės pramonės klausimus, energetikos fizikines technines problemas, žemės ūkio mechanizacijos ir elektrifikacijos kelius.

Juozas Budrys

Melsvasis žemės akmuo

Melsvos spalvos uoliena, išraizgyta tankiu gyselių tinklu, pamarginta kitų spalvų mozaika. Tai anhidridas — viena perspektyviausių Lietuvos naudingųjų iškasenų, kuriai mokslininkai pranašauja platų pritaikymą. Kaip parodė geologinių ekspedicijų pietinėje respublikos dalyje rezultatai, anhidrido atsargos čia sudaro šimtus milijardų tonų.

Ištyrus šios uolienos slūgsojimo kontūrus, nustatyta, kad tai labai stambus anhidrido telkinys, kuris pagal atsargas lenkia tokias tradicines žaliavas, kaip smėlis, klintys, žvyras ir kitos. Vaizdžiai tarant, ant anhidrido pamato "stovi" visa pietvakarių Lietuva.

Pirmą kartą apie anhidridą respublikoje sužinota daugiau kaip prieš penkiasdešimt metų, kai, Kaune pragrėžus gręžinį, poros šimtų metrų gylyje buvo aptiktas anhidrido klodas. Vėliau geologai jį

"sutiko" pietinėje respublikos dalyje. Tai patvirtino mintį, kad Lietuvos anhidridas priklauso milžiniškam šios uolienos sluoksniui, besitęsiančiam per Kaliningrado srities, lenkų, vokiečių žemes. Atsirado jis beveik prieš 200 milijonų

Vilnis, 1984 rugsėjo 27

metų, kada šiose vietovėse tyvuliauvo didžiulė sūri jūra. Iš druskingo vandens nuosėdų per amžius ir susiformavo uolienos.

Šiuo metu įvairių sričių mokslininkai ieško perspektyviausių anhidrido pritaikymo galimybių statybinio medžiagų, chemijos pramonėje, kelių statyboje. Jau tapo aišku, kad iš šio monolitinio akmens, savo išore ir fizinėmis savybėmis primenančio marmurą, galima išpjauti įvairaus dydžio blokus, apdailos plokštes, gaminti elektros izoliacijos plytas. Anhidridas — puiki žaliava cemento gamybai.

Arčiausiai prie žemės paviršiaus ši žaliava slūgso Kauno apylinkėse. Toliau link Vilkiškio — uolienos "slepiasi" jau 700 metrų gylyje. Kadangi anhidrido gavyba yra susijusi su sudėtingais inžineriniais darbais, šachtų statyba, jo eksploatacija šiame šimtmetyje dar nenumatoma.

Pastaruoju metu geologai vykdo plačią naują, vadinamąjį netradicinių žaliavų žvalgymo programą. Greta anhidrido tiriami geležies rūdos, fosforitų, natūralios trąšos — glaukonito telkiniai.

R. Grumadaitė

SIELIAIS NEMUNU

Nuotraukoje: [iš kairės] Staklių girininkijos girininkas Jonas Butiškis, Jurbarko miškų pramonės ūkio direktorius Juozas Platūkis ir buvęs miškų ūkio vyriausiasis inžinierius Algirdas Mockevičius, dabar dirbantis Vilniuje.

Lietuvoje yra kur pakeliauti ir kuo pasigrožėti. Tėviškės toliai ypač traukia vasarą, kai visur akį ramina sodri medžių ir pievų žaluma, kai medum kvepia liepos, svaigina žolynų aromatai. Gal kiek daugoka dabar keliuose automobilių. Bet ką padarysi, kiekvieno teisė pasidomėti augančių miestų ir kaimų naujovėmis, atsivėsinti upės ar ežero vandenyje, pauogauti, pagrybauti.

O štai aš keliauju kiek neįprastai — sėdėdamas ant eglės rąsto, basas kojas pamerkęs į vėsų Nemuno vandenį, sieliais plaukiu šios upės vingiais žemyn nuo Jurbarko. Kelionėn mane pakvietęs Jurbarko miškų ūkio direktorius Juozas Platūkis, sielininkai pasakoja apie šio krašto miškus, juos prižiūrinčius žmones.

Jurbarko miškų ūkio valdos prasideda ties Seredžiumi ir baigiasi prie Nemunan krentančios Jūros upės takoskyros, jau Silutės rajone. Jie aprėpia bemaž pusšimtį tūkstančių hektarų ir išsiskiria iš daugelio kitų išlakiu eglynu tankumu, kurie "palopyti" pušynais, pamarginti drebulių ir beržų miškeliais, puošniomis ąžuolų giraitėmis.

Dalį puikių rąstų — šimtametriu sieliu štai ir mes eiliniu reisu plukdomė į Silutę. Čia baldų kombinatė jie bus perdirbti pradžioje į lentas, o vėliau į puikius stilingus lietuviškus baldus, kurie vertinami ne tik Lietuvoje.

— Tokios medienos kasmet realizuojama arti dviejų dešimčių tūkstančių kietmetrių, — sako Juozas Platūkis.

Matyt, įskaitęs mano veidė nerimą, jis tuoj pat paaiškina, kad miško žymiai daugiau sodinama, negu iškertama. Štai per tuos 28 metus, kai jis vadovauja šiam

miškų ūkiui, vietinės girios padidėjo keliomis dešimtėmis tūkstančių hektarų. Atsodinami ne tik plynai iškirsti plotai. Jaunuolynai ugdomi ir žemdirbystei netinkamose vietose. Tuo tikslu įrengtos ir specialios daigynų plantacijos.

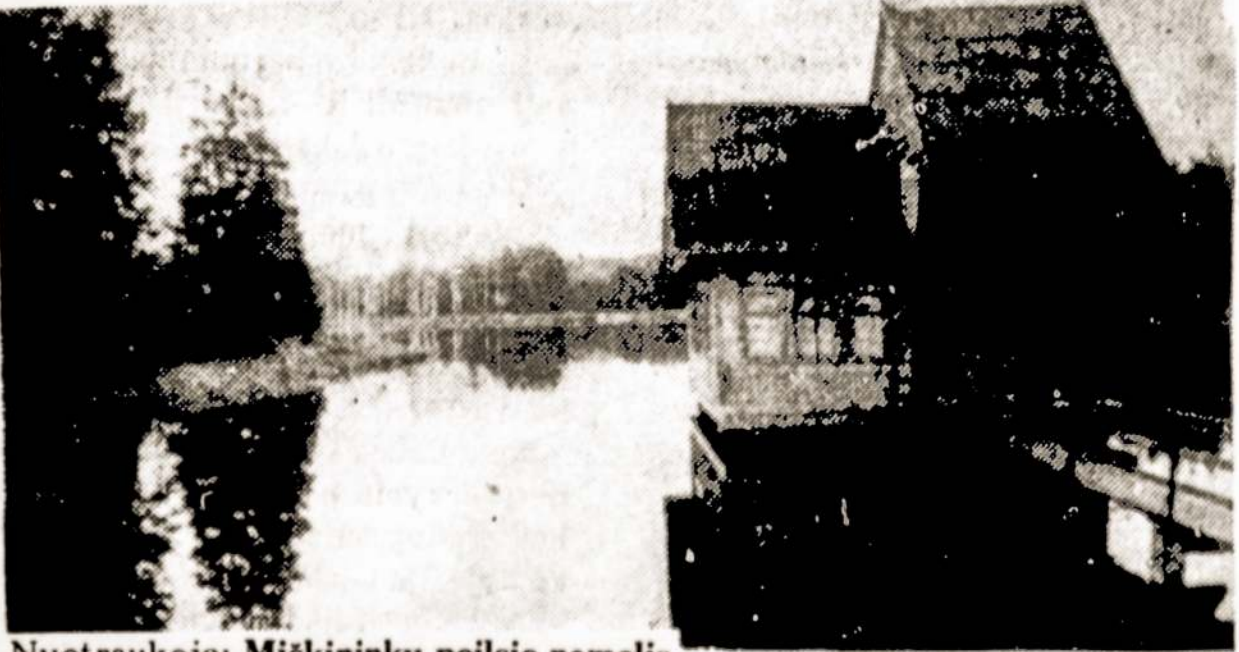
Sis pagyvenęs, bet kaip ąžuolas tvirtas žmogus džiaugiasi viskuo, kas susiję su miško gyvenimu, jo puoselėjimu.

— Štai, kad ir elniai, — vėl girdžiu ramų Platūčio pasakojimą. — Dar prieš kokią dešimtmetį mūsų miškuose jų pėdsakai retai pavykdavo užtikti. Dabar gi šių gražuolių daugiau kaip 400. Šimtais skaičiuojame ir briedžius, stirnas. Medžioklių ragai vėl skamba kaip senovėje. Tačiau tvarkomės taip, kad žvėrių kaimenė nemažėtų.

Apie ką bekalbėdamas, mano paškenovas vis geru žodžiu mini žmones, kurių rūpesčiu čia miškai nuolat turtėja... Tai jau pensiją užsitarnavę eigučiai Antanas Bendžius iš Stakių, Kazimieras Pilkauskas iš Vytėnų, Vaclovas Želvys iš Kalvelių girininkijų, Balandynės girininkas Romas Pranaitis, miško ruošose punkto viršininkas Juozapas Jurkevičius ir daugelis kitų. Jurbarko miškų ūkyje dirba daugiau kaip pūstretčio šimto žmonių. Kolektyvus draugiškas ir darbštus, vienas iš labiausiai vertinamų visoje Lietuvoje.

Toli rytuose liko gražiai išsistatęs Smalininkų miestelis, ilgam atminutin įsirėžę raudoni Ragainės senosios pilies siluetai, didingas ir paslaptingas Rambynų kalnas, Tilžės tiltai per Nemuną. Ir štai, visai nelauktai sielininkas Feliksas Bybartas mums praneša, kad tuoj pat švartuosimės Silutėje.

... Kaip nebūta prabėgo diena, naktis ir dar diena.

Nuotraukoje: Miškininkų poilsio namelis.

Gausu šiemet grybų Lietuvos miškuose. Vien Varėnos rajone atidaryti 33 grybų supirkimo punktai. Per dieną jų pristatoma iki 2 tonų. Daugiausia grybų superka Marcinonių, Mergėžio punktai.

Nuotraukoje: Jaunasis grybautojas Juozukas Lubas.

G. Svittojaus nuotrauka

Daržovės iš neveronių

KAUNAS. Keturių penkmečio metų produkcijos realizavimo planą įvykdė Neveronių šiltnamių kombinatas. Nuo penkmečio pradžios įmonė pardavė daugiau kaip keturis tūkstančius tonų agurkų, salotų, pomidorų, petražolių, svogūnų ir kitokių daržovių. Iki šių metų pabaigos kolektyvas prekybos organizacijoms planuoja pateikti virš plano dar apie 500-600 tonų produkcijos, o penkmečio užduotį įvykdyti ateinančių metų gegužės mėnesi.

Pralenkti penkmečio grafiką daržininkams padėjo glaudus bendradarbiavimas su projektuotojais ir statybininkais. Bendromis pastangomis kasmet pirma laiko buvo atiduodama naudoti po hektarą ir daugiau šiltnamių. Šiemet miesto "žaliajame ceche" daržovės auginamos ne tik po stiklu. Pirmąjį derlių davė ir 20 hektarų užimanti plantacija, įrengta greta šiltnamių komplekso. Čia auginami laiškiniai česnakai, gelsvės, narcizalapiai svogūnai, porai, mairūnai ir kitos retesnės daržovės.

Si stambi agropromoninė įmonė daržoves tiekti pradėjo prieš ketverius metus. Paskutiniaisiais šio penkmečio metais "Kauno statybos" trestas numato perduoti eksploatuotojams trečiąją kombinato eilę. Tada įmonė pasieks projektinį pajėgumą. Bus dvylika hektarų uždaro grunto. Neveroniečiai per metus užaugins tris tūkstančius tonų daržovių — pusantro karto daugiau negu šiemet.

Z. Mikalauskas

— Akmenės rajono Vieškinių gyvenvietę supa Vieškinių kaimo vidurinės profesinės technikos mokyklos mokomasis ūkis, čia pat Svirkančių kolūkio, "Raudonosios vėliavos" ir Mažeikių rajono "Lenino keliu" kolūkių žemės. Todėl gyvenvietę dažnai pravažiuoja ūkių ir kaimo statybinių organizacijų automašinos. Apylinkės inspektorius Antanas Sidlauskas siekia, kad vairuotojai kuo mažiau pažeistų eismo taisykles šiame kelyje, būtų drausmingi ir paslaugūs.

Pasidairius po Lietuvos kaimus

— Kaip sako rajono žemės ūkio valdybos agronomė Jūratė Dūdaitienė, tokio derliaus Šakių rajone dar nematė, koks buvo šiemet. Byrėjo po 35 centnerius iš hektaro, o LKP 60-mečio, Lenino kolūkiuose — daugiau kaip po keturiasdešimt penkis.

— Rokiškio rajono Žiobiškio kolūkis pirmąjį pusmetį gamybos planą įvykdė 129, pieno — 108 procentais. Rajone šio kolūkio žemdirbiai pirmavo ir pavasario sėjos, šienapjūtės darbuose.

— Pusanro tūkstančio laukinių ančių Kėdainių rajono medžioklės plotuose šią vasarą paleido vietos medžioklės ir žūklės ūkis. Šiemet jame išauginta per septynis tūkstančius antelių. Daug jų įsigijo Kauno, Ukmergės, Šakių ir kiti medžiotojų ir žvejų draugijos skyriai.

— Kelmės melioracijos statybos valdyboje įvyko iškilmingas susi-

rinkimas šios organizacijos dvidešimt penkerių metų jubiliejui pažymėti. Per ketvirtį amžiaus melioracijos statybos valdybos vyrai rajono žemdirbiams atidavė 59,984 ha nusausintų žemių.

— Vievio grūdų produktų kombinatas už sąjunginio socialistinio lenktyniavimo dėl sėkmingo gyvulininkystės produktų gamybos ir supirkimo padidinimo 1983-1984 metų žiemos laikotarpio rezultatas pripažintas nugalėtoju ir apdovanojamas TSKP CK, TSRS Ministrų Tarybos garbės raštais.

— Vasaros atostogų metu kasdien 30-40 Šilalės rajono Kvėdaros vidurinės mokyklos moksleivių padėjo "Naujojo gyvenimo" kolūkio žemdirbiams — dirbo laukuose, sandėliuose. Apie tiek pat šios mokyklos mokinių darbavosi ir Pajūralio, Žadeikių tarybiniuose ūkiuose, "Vienybės" kolūkyje.

AS I SEE IT

NELLIE DE SCHAAF

GOOD NEWS FOR O'HARE TRAVELERS

There is good news tonight for the air travelers who have always dreaded pleading, cajoling, whining, strong-arming, relatives or friends to pick them up at the O'Hare airport — judged to be one of the most confusing and complicated air terminals even by seasoned air travelers.

After a four-year delay, and millions of dollars in cost overruns, the CTA's new O'Hare rapid transit terminal, LOCATED BENEATH THE AIRPORT GARAGE is finally ready to receive up to 12,000 riders a day within a few months.

The 17.5 miles between O'Hare and the Loop intersection of MONROE and DEARBORN will be covered in 35 minutes, as opposed to creeping along the Kennedy Expressway. With the opening of the terminal, the CTA SHUTTLE BUS SERVICE BETWEEN THE RIVER ROAD STATION AND O'HARE WILL BE DISCONTINUED.

Special security windows have been installed near ticket booths and turnstiles. Some turnstiles have been built extra wide to allow passengers with heavy luggage to walk through without a struggle. RIDERS HEADING INTO THE STATION FROM THE AIRPORT WILL NOTICE ELEVATED OFFICES AT THE FAR END THAT RESEMBLE A TRAIN CAR.

The 90 cent fare, too, should gladden the hearts of those who have "shelled out" as much as \$20 for a cab ride between the airport and the Loop. One problem remains for travelers laden with luggage during peak hours — the CTA trains are not equipped with space for storing bags. CTA Chairman Michael A. Cardilli said that luggage racks may be installed at a later date if found to be necessary.

The Sun-Times revealed that former Mayor Jane M. Byrne secretly approved \$2.5 million in unprecedented low city loans to the contractor, V. N. Deprizio Construction Co. in March and Sept. 1982. Deprizio had been a major contributor to Mayor Byrne's reelection campaign. (And where were Messrs. Vrdolyak, Burke,

Pucinski? Why did THEY not demand an accounting from MAYOR BYRNE as they have done with every project proposed by Mayor Washington?)

In Oct., 1982, Mayor Byrne had even ordered around-the-clock work in order to complete the project before the Mayoral primary on Feb. 22, 1983 to enhance her chances for re-election.

Unfortunately, for her, because of strikes by engineers: then, workers on a Pennsylvania electric track and train switching company, the project was not completed until 1984. The architect was Helmut Jahn.

COOK COUNTY HOSPITAL VICTORY

Last February, the doctor's union at Cook County Hospital won an important victory in their fight for more staff at the hospital which serves the city's 600,000 medically uninsured.

The roots of the doctor's recent struggle go back to 1975 when the union struck because its contract had not been signed for three years. At that time, they demanded wage and benefit increases, better working conditions, more staff, better patient care. The strike lasted 18 days, and the union was vilified by the press, on TV. Six of its officers and members were jailed, and the union was fined \$10,000 (later appealed).

The House Staff Association (HSA) is a union of doctors in training, and most of its members spend only about three years at Cook County before becoming attending physicians, or moving onto another job. About half its members are Foreign Medical Graduates who come from all over Asia, Africa and Latin America. Most come from India, where several had been involved in doctor's strikes, some lasting weeks or months.

After a series of union organizing drives and strikes by doctors in 1975, the National Labor Relations Board (NLRB) ruled in March, 1976 that interns and residents were not workers but "students" and thus not covered by the NLRB. (The so-called STUDENTS work as many as 100 hours a week,

with ten or twelve hour days common, and frequent full days at the hospital on call).

The leadership of the union had wanted the administration to insure that there would be enough staff to provide all patients with quality health care. Also, that they would not have to work such long hours. Under their LABOR AGREEMENT, the doctors are supposed to work 60 hours per week — at a starting salary of \$18,000 per year — or about \$4 PER HOUR, but in reality, many were working between 90 and 100 hours per week!

The house staff became frustrated too, because with REAGAN'S BUDGET CUTS AND CHANGES IN MEDICARE REGULATIONS, many patients were transferred from other hospitals because of their inability to pay. Two years ago, there were 90 transfers a month to the hospital — today, there are 600 per month. In 1983, there were 7,100 sick patients transferred from the emergency rooms of private hospitals to Cook County Hospital!

Still, the hospital administration argued that there was no money for more workers. However, late in 1983, it was found that the hospital had received \$20 MILLION MORE IN MEDICARE PAYMENTS than expected, and that it had a \$7 MILLION SURPLUS from the previous year!

After another demonstration at the hospital in Nov., 1983 by about 160 doctors, other hospital workers, the HSA went out to talk to various labor and community groups. About 30 community groups joined with the HSA in its "SAVE COOK COUNTY HOSPITAL" project.

At the budget hearings, the union won all its demands. Money was found for additional personnel. Even after extra money was budgeted for 160 extra workers, there was still enough left to give most county employees a 5% wage increase. It was a total victory — but a victory GAINED ONLY AFTER A LONG AND DETERMINED STRUGGLE.

In addition to giving the best possible care for the poor, the Women's Auxiliary collects clothing for patients who could not otherwise leave because of lack of clothes. For Christmas, the hospital is decorated, and the four floors for children receive Christmas gifts — providing the only Christmas gifts that many would receive. IT IS A HOSPITAL WITH A HEART — which probably accounts for its continuous accreditation problems.

MORE AID FOR EL SALVADOR

Despite the overwhelming opposition of the people of America — and the world — U. S. Congress has again demonstrated its arrogance and contempt for the wishes of the people by appropriating another \$70 MILLION for El Salvador.

This will provide several gunships of the type used in Vietnam called "Puff the Magic Dragon" — (another sick joke . . .), capable of firing 18,000 rounds per minute! A dozen UH-1H Huey helicopters for strafing fleeing refugees, seeking desperately to escape this man-made hell on earth.

The U. S.-supported election

Nukelta į 9 pusl.

Vilnis, 1984 rugpjūčio 27

Atkelta iš 8 pusl.
changed NOTHING in El Salvador. The death squads which tortured and murdered 35,000 people in FOUR YEARS still roam the streets, murdering with impunity.

Their victims are NOT Communists, nor terrorists, but students, lawyers, teachers, journalists from European lands, priests, nuns, and even members of the Peace keeping force. Their terribly mutilated bodies are thrown onto trucks and dumped in a pile like so much garbage. Many are beheaded, and even more despicable, not even small children are spared. Bodies are not buried — because there are TOO MANY — also, they serve to terrorize the population. Some are tossed into ditches along the roadside, others are strewn in the center of busy thoroughfares.

AID TO CENTRAL AMERICA— DENIALS FOR AMERICANS

Every allocation to a military dictator in Central of Latin America is money taken from the AMERICAN TAXPAYER — resulting in further slashes in Medicare, Social Security, Unemployment Compensation, etc. If Americans will not act because of compassion for the tragic people of El Salvador, will they not act in their SELF-INTEREST?

Demand that Congress STOP ALL MILITARY AID TO CENTRAL AND LATIN AMERICAN DICTATORSHIPS. (Write your representatives and senators — names can be secured from women's voters groups — or from City Hall.) Demand that the millions being allocated to Central America be used for the American citizen who is paying the money.

Congressmen were elected to serve the interests of their constituents. If not they should be removed. REAGAN AND ALL THE WARHAWK CONGRESSMEN MUST GO! DEFEAT REAGAN IN '84.

HOW LONG WILL WE REMAIN SILENT?

During World War II many Americans condemned ALL THE GERMAN PEOPLE for allowing the bestial tortures, the cremation of Jews to continue without protest.

Tens of thousands of Germans DID protest! Among them were Communists, Socialists, trade unionists, students, and people of compassion. They, too, became the victims of the same savagery as the Jews.

Meanwhile — we — in America — who face NO TORTURE — and who know what is transpiring in El Salvador, as all progressive newspapers have reporters in the field — and we ARE NOT FORBIDDEN TO READ — what are WE doing to protest these atrocities being committed in our name?

By remaining silent, are we not also accomplices to these horrors? Are we not as guilty — or even more so — than the people of Germany whom we condemned?

Millions of people in America and throughout the world are demonstrating against the blood letting in Central and Latin America, but their numbers must increase one hundredfold if we are to stem the flood of fleeing refugees to our shores, Mexico, and other countries.

LAISKAI

DOWNNEY, CAL.

Dear Nellie — Enclosed is a check for \$135.00, which is to be allocated in this way: \$10 for Vilnis renewal — \$25 for a condolence for Mykolas Marazas — \$25 for a condolence for "Fritz" Jacobs — \$25 towards the new roof fund — \$25 donation to Vilnis — and \$25 for 1/4 page in the Jubilee Album. Give our best wishes to Lou.

Chester and Sophie Kent

PHOENIX, AZ.

Dear Nellie — For the 65th Anniversary Vilnis Album, I'm enclosing the only picture I have of me with my amber beads, and the Peace Pin I received from Studs Terkel a few years back.

Remember our trip to Washington for Peace? — you, me, Martha (Plečkaitis) Marquardt, and the black lady — Lula Saffold? She died.

John Bielskis couldn't take the heat here. Left after a two day stay. Mae Butko, is older, but she was able to stand the heat much better. Enjoyed her company.

Our country always finds fault with other countries — I should say SYSTEMS — and their leaders, but let's look at what ours is doing — and does again and again. Our Gov. Bruce Babbit helped Phelps Dodge — with the help of taxpayers' money — to hire the special police to beat up the copper mine strikers, close the clinic, throw them out of their homes. For over a year, though, the copper miners are still holding strong for their union contract.

But the scabs — strike breakers — 500 plus have been LAID OFF to go somewhere else to make trouble for the workers. They include Anglos and Chicanos, but I haven't seen one Black man in this scab lay-off, because they all stick together for their union. They know the meaning of "United we stand — divided we fall — and the UNION makes us strong." I'm getting "carried away" so I will close. With best regards to all of you, and my condolences to Julia Marazas.

RICHMOND HILL, N. Y.

Dear Nellie — Baranik is just fine. He has recovered from his open heart operation. He hardly takes any medicine any more. He is such a wonderful person, and is working so hard for Laisvė. Eva Mizariene went to Lithuania again.

Wednesday, Aug. 29th, we had a very memorable get together with Laurinčiukas and Jokubka. Albertas is my favorite person. I have known him and his family for such a long time. When they were staying in the United States, they visited us very often. He went golfing with Anthony. Played chess and so on. It was good.

I feel very lonely at times. The house troubles are over — at least for a while — but it is very old and I don't know exactly what I should do. It ties you down.

I have a son living in Maryland and a 9-year old granddaughter. I didn't see them for over three years because of the house and illness of Antanas. I visited him now for a few days. I enjoyed it. With best wishes to all the Vilnis people.

Kur link skubi gyvenimo tėkme?

Apie vidurį liepos mėnesio išvykom į taip vadinamas atostogas, iš Floridos į šiaurę, iš karščio atšaldyti, tiesiai į šiaurę . . . Na, bet pakeliui reikia šen ten sustoti — pas gimines, pas senus draugus, Greenville, Ohio, pasveikinti neseniai atvykusi į šį pasaulį proanūkį, anūko Povilo Brauno sūnelį, o kaip malonu mums seneliams . . . Tai jau 4-toji karta . . . Trumpa nosyte berniukas . . . Bus laimingas. Jau moka skaityti piršteliu, suranda vieną atliekamą įsidėti į burnelę . . .

O, kad mes esam keliautojai, keliaujam toliau. Į Michiganą. Sustojome Sowyer, Mich., pas mano žmonelės brolių Petrą Linevičių. Jis pensininkas, gyvena Chicagoje, bet turi vasarnamį ir šklpą žemės, augina daržoves, uogas, eina pagrybauti aplinkiniuose miškuose. Skundžiasi bloga sveikata, ruošmės važiuoti dar toliau į Michiganą, kur mes turime daug pažinčių su ten gyvenančiais lietuviais. Prisimenant praeitį, jaunystės dienose teko daug kartų susitikti veikloje. Kaip visai netikėtai vienam iš mūsų lūžta dantų pleita burnoje. Ir misterija tokia, kad ten artimoje apylinkėje nėra nei dentisto, kurie ant greitųjų galėtų pataisyti arba padaryti naują pleitą. Po to ne tik kad svečiuotis nėra patogiu, bet ir badauti tektu. Nieko daugiau nelieka kaip kuo greičiau grįžti į namus . . . Leidomės į skubią kelionę; per dvi dienas padarydami 1,300 mylių, radomės namie ir skubėjom pas dentistą. Ak, tai ne būtų didelė

nelaimė, bet taip sunaikinti mūsų planus . . . ? Mes gi nesiruošėm taip skubiai grįžti iš kelionės, manėm daug ką aplankyti, bet taip ir nepavyko. O gal būtų ne pro šalį ir į Chicagą užsukti? Ten turime senų pažinčių, o juos tik retkarčiais aplankome, mes bijom didmiesčio.

Ot, sakau, turime pažinčių Michiganą. Tos pažintys yra branginamos. Stai gaunam laišką nuo Marytės Stakėnienės iš Scottville, Mich., ir iškarpa iš angliško (viestos) laikraščio, kuriame telpa Vinco ir Onos Stakėnų nuotrauka, kur jie minėjo savo 70 metų vedybinio gyvenimo sukaktį. Ak, koks brangus minėjimas, kokia maloni sukaktis mielų Vinco ir Onutės Stakėnų! Linkime jiems abiem daug sveikatos ir gėrėtis likusiu saulėleidžio malonumu! Būtomėm aplanke, būtomėm pasveikinę ir pasidžiaugę jų laimėmis. Gyvuokite! Mes esam labai arti jūsų su mūsų gimtadieniais, ir, sakysiu, laimingai žygiuojam ir gėrimės.

Gyvenimo tėkmė skuba, tenka ir mums skubėti, kad suspėjus su ja bėgti. Daug kas keičiasi, daug ką matėm mūsų gyvenime ir daug kuo prisidėjome. Klasių kova daug ko iš susipratusių darbininkų reikalavo, o iš mūsų ateivių šioje šalyje reikalavo daugiau, negu iš vietinių. Mes rūpinomės mūsų sąlygomis šioje šalyje ir taip pat prisidėjome mūsų mieliems broliams ir liaudžiai kovoti prieš prispaudėjus Lietuvoje. Dabar aplankome mūsų mielą Tėvynę Lietuvą ir pasigėrime jos atsiekimais.

Milius Jonas

Anna ir William Stakenai

ISPŪDIS IŠ LIETUVOS

(DOLERINĖ)

Cia pas mus Amerikoje vargiai yra nors vienas lietuvis, naujosios ar senosios kartos, kad ir nesilankęs Lietuvoje, kad nežinotų, jog Vilniuje yra parduotuvė, vadinama dolerine. Ji vadinama dolerine dėl to, kad joje turistai gali pirkti už dolerius bei kitų šalių valiuta.

Nuvykęs į Lietuvą iš Amerikos lietuvis turistas nors nuveža giminėms bei draugams ar pažįstamiems kai kokių lauktuvių — Amerikoje pigiai pirkti kokių skurlių, bet dažniausiai savo panešiotų drapanų ir kitokių niekniekių, bet jeigu turi dar atliekamą dolerį, tai dar vedasi savo artimuosius ir į dolerinę kai ko nupirkti.

Nors dolerinėje yra nemažas visko pasirinkimas, ypač drapanų, bet, žiūrėk, nusivesta sesuo, brolis, motina bei koks kitas giminė, ir neranda nusipirkti to, ko nori. Tai spalva nepatinka, tai neranda tinkamos išmėros, tai drapana iš mados išėjusi, o geradaris turistas neturi tūkstančio dolerių nupirkti po užsienietišką magnetefoną ar importuotą iš užsienio radijo aparatą bei kitokių elektronikų.

Kadangi kas yra dolerinėje, to galima nusipirkti ir už rutlius kitose parduotuvėse Vilniuje, tada

yra skyriai importuotos kosmetikos, visokių blizgučių ir gėralų. Importuoti dalykai yra importuoti, jie visuomet nėra pigūs. Netgi ir importuoto gėralo už dolerį kita bonkos nenupirksi. Vietiniai gėralai — kas kita. Ir didesnis jų pasirinkimas ir pigesni, negu mieste gėralų parduotuvėse. Nauda iš Amerikos nuvykusio turistą giminėms dolerinėje esti tada, kai dolerinėje užtinke kokią nors deficitinę prekę. Griebia ją, kad ir tos prekės nereikia, o amerikonas giminė tuština savo kišene.

Šį kartą net kelis kartus buvau dolerinėje. Eidavau į ją nusipirkti cigarečių "Kent" ir kokio nors gėralo bonką nusinešti užkviestas į svečius. Ir ko aš ten dolerinėje neprisižiūrėdavau ir kokių žmonių nematydavau!

Žiūrėk, ateina į dolerinę amerikonas lietuvis turistas su mažiausia dviems ar trimis giminėmis, o kai kurie atsiveda netgi visą pulką. Na, atsivestieji ir pasipila palei lentynas raustis, žiūrinėti į daiktus, čiupinėti, kilnoti. Kiek pastebėjau, daugiausia taip daro iš kaimo atvykusios senesnės amžiaus moterėlės.

Klausykis, dukte ir bėra motina.

Atkalta iš 9 pusl.

— Mama, kam dedi į karučius, tokio audeklo ir pas mus yra.

— Vaikeli, dėdė sumokės.

— Imk, sesute, imk, nepaisyk kad ir pas jus yra, — amerikonas žino, jeigu moterys užsimanys lipti į antrą aukštą, ten už iš Italijos importuotų kosmetiškų tepalų dėžutę reikės mokėti dešimkėmis, dvidešimkėmis. Lai prisirenka niekalų, senutės brolis amerikonas galvoja.

Amerikono turisto senutė sesuo prisikrauna karučius visokių drapanų. Lydima brolio amerikono prisistumia prie priekystalio. Sąskaitininkė suskaičiuoja kiek reikia dolerių už krūvą skarmalų.

— Du šimtai dolerių, — sąskaitininkė amerikoniui pasako.

Šis išrašo Travelers čekį, senutė pasiima nuo prekystalio sugrūstas drapanas į krepšį.

Išeinant iš dolerinės pro duris amerikonas seseriai ir sako:

— Velnioniškai brangu ir čia, beveik lygios kaip Amerikoje kai-

nos.

Prie elektronikų lentynos klausaisi ir girdi kaip brolis prašo iš Amerikos atvykusio brolio:

— Brol, gal nupirktumei, va, šitą radijo aparatą su įgrojimu į kasetę?

— Broleli, pirk kas reikalingiausia, tokio radijo aš ir Amerikoje neturiu.

Brolis į savo brolių amerikoną keistai žvilgtelėja ir lyg nusišypso.

— Na, tai einame į antrą aukštą, nusipirksime trauktinės, ji bus šiandien reikalinga vakarieniaujant.

— Protingai sakai, trauktinė vi-suomet reikalinga.

Lipdami laiptais į antrą aukštą broliai šnekasi:

— Keisti jūs, čia Lietuvoje žmonės, šitokiame dideliame štore nerandate kas jums reikalingiausia.

— Tokių daiktų bei rpekių, kokių čia yra, — brolis amerikoniui broliui sako, — pakankamai yra ir Rokiškyje parduotuvėse. O megstinukų Utenoje yra dar geresnių.

S. J. Jokubka

Atviras laiškas "Vilnies" redakcijai

Gerb. draugai:

Šią vasarą iš mūsų miesto net keli lietuviai buvo nuvykę su turistinėmis grupėmis į Lietuvą, jų tarpe ir du dypukai. Vieną jų pažįstu kaip dorą, darbštų, tykų, su visais sugyvenantį žmogų. Tik bėda su juo yra, kad jis žmonėms labai nuolankauja, nesiginčija, šnekantis daugiau šypso negu kalba. Kaip mes senieji lietuviai, taip ir dupykai jį vadina "memeliu". Ir, išties, kitokių jo negalima pavadinti, kai atrodo, kad jis nieko negalvoja ir tarsi jaučiasi, kad suėjime bei publikoje tėra primestinukas.

Dažnai mūsų klube esti, kai vienas ar kitas narys nuvyksta su turistine grupe į Lietuvą, sugrįžus, klubo pirmininkas dypukas pakviečia papasakoti kaip pavyko kelionė, ką matė bei girdėjo Lietuvoje. Ši kartą pakvietė tą antrą dypuką, kurio aš nepažįstu, nežiūrint kad jis ir ne klubo narys. Žmogus ėmė kalbėti išdidžiai lyg koks aukšto lygio oratorius. Pirmučiausia papasakojo, kad iki Frankfurto skridė vokišku lėktuvu. Nors truko perskristi per Atlantą, bet buvęs malonumas skristi. Stewardės kelevius stačiai glostyte glostė, patarnavo kuo mandagiausiai, vaišino koktailiais, klausinėjo ar ko daugiau nepageidaujame, maitino karališkai. Bėda prasidėjusi, kai Frankfurte persėdo į Aerofloto lėktuvą skristi iki Maskvos. Viskas esą būtų buvę pakenčiama, bet kai atėjo pietų laikas:

— Viešpatie! — dypukas tarsi sukliko, — lėktuvas prismoirdo visokios rusiškos smarvės, o į tą maistą žiūrint norėjosi vėmti.

— Meluoj! — salėje pasigirdo to dypuko, memeliu vadinamo, balsas, — maistas buvo šimtą kartų geresnis ir skanesnis, negu už penkis dolerius gauname restorane.

Žmonės salėje iš to memelio ėmė kvatotis, duodantis pranešimą apie savo kelionę dypukas neatkreipė dėmesio į memelio pastabą, rėžė toliau savo kalbą, tarsi niekur nieko. Bet kai ėmė pasakoti koks Vilnius nejaukus miestas, kaip žmonės nerangūs, apsileidę, rusų pavergti, praradę viltį prasigvyventi, kaip iš amerikonių nusivežtas dovanėles griebia, tarsi alkani vilkai, memelis dypukas ir vėl:

— Meluoj! Meluoj! .. Meluojil.

10

NESIJUOKITE

[Kas yra patriotas ir kas išdavikas]

"Dirva" rugsėjo 6 d. laidoje talpina gautus, kaip sako, griežtos linijos tautiečio Vytauto Jono Kaltanavičiaus iš Los Angeles suformuluotus patriotinio ir išdavikiško elgesio paragrafus.

Stai kokie tie paragrafai:

• Jeigu per kliūtis ir rizikuodamas nuvežti į okup. Lietuvą išeivijoje išspausdintą knygą, esi patriotas.

• Jeigu visiškai tą patį leidinį išspausdinti okup. Lietuvoje, — išdavikas.

• Jeigu čia skaitai mokslinę temą paskaitą, — patriotas.

• Jeigu tą pačią skaitai Vilniaus universitete, — išdavikas.

• Jeigu išeivijoje parduoti savo sukurtą paveikslą izraelitui, arabui, airiui ar portorikiečiui, — patriotas.

• Jeigu jį atiduoti okup. Lietuvos meno galerijai, — išdavikas.

• Jeigu Chicagoje sugrojamą tavo muzikos kūrinys, — patriotas.

• Jeigu ta pati kompozicija atliekama okup. Lietuvoje, — išdavikas.

• Jeigu išeivijoje iš plokštelių ar per radiją klausaisi okup. Lietuvos dainininkų įdainavimų, — patriotas.

• Jeigu betarpiškai čia klausaisi jų gastroliniuose dainininkų įdainavimų, — išdavikas.

• Jeigu priimi iš okupuotos Lietuvos atvykusį giminaitį, aukštą pareigūną ar menininką, — patriotas.

• Jeigu nuvažiuoji į okup. Lietuvą aplankyti giminių, — išdavikas.

Cicero žinios

AREŠTUOTAS TĖVAS IR SŪNUS

Policija areštavo Ervin Heremą 43 m. a., 1425 S. 48 Ct., Cicero, Ill., už išlaužimą durų ir nelegalų įėjimą į svetimus namus. Jis turėjo pasimokėti \$59 pabaudos.

Keletą dienų vėliau areštuotas jo sūnus Michael, 20 m. a., gyvenantis tuo pačiu adresu, kaip tėvas, už kėlimą triukšmo prie 1343 So. 51 Ct. ir nesiskaitymą su policijos perspėjimu, kad nusiramintų. Kaip ir kiek buvo nubaustas, neteko sužinoti.

o o o

Joseph Žemaitis, 65 m. a., buvo sužeistas, kuomet jam bevairuojant, kitas vairuotojas Adolf Anderson, 72 m. a., įvažiavo į automašiną. Žemaitis nuvežtas į MacNeal Ligoninę, Berwyn, Ill.

Sužeistą pažįstami nuvyko į minėtą ligoninę, bet Žemaičio nerado. Anderson kaltinamas už neat-sargų vairavimą.

o o o

Vincent Adomaitis, 6441 W. 19 St., likosi nubaustas, kad neleido kitam jo pralenkti. Norėjusi jį pralenkti mašina atsimušė į jo mašiną ir padarė nemažai nuostolio. Policija sakė, kad jis už pataisymą D. Lutz automašinos turės užmokėti.

o o o

Už du nelaimingus atsitikimus Alfred Baranauskas, 3400 Center Ave., vieną kartą nubaustas. Jis bevažiudamas įvažiavo į priešais važiuojančią automašiną ir sužeidė važiuojančią Willie Mae Atkins. Kiek toliau atsimušė į stovinčią Carl

Nepamirškite sekmadienio

Jau spaudoje buvo rašyta, kad Chicagos pažangūs rusai ruošia šaunų banketą ir bus įdomi programa. Šoks rusų šokėjų grupė, bus ir dainų programa. Atsilankę į šį banketą ir koncertą tikrai puikiai praleisite sekmadienio popietę ir išklausysite puikių dienų bei pasigėrėsite šaunų šokėjų gabumais. Banketas vyks sekmadienį, rugsėjo 30 d., 1 val. popiet, Humboldt Center salėje, 2757 W. LeMoyn Ave. Pasitikiu, kad gražūs skaičius lietuvių atsilankys į šį šaunų renginį. **Vilniėtė**

SOFIJA BAUBLIENĖ PAREMĖ "VILNĮ"

Teko pasikalbėti su nuoširdžiai pažangiate Sofija Baubliene, kuri įteikė man \$20 ir pasakė, kad \$10 tai laikraščiu "Vilnis" parama, o likusi dešimtkė tai mokestis už jos velionio vyro prisiminimą, jo mirties sukakties proga.

Gražu, kad nepamiršta laikraščio reikalų. **J. Urmonienė**

Onutė Petrutienė grįžo iš ilgų atostogų

Miela muzikė ir chorų vadovė Onutė Petrutienė-Peters jau grįžo iš atostogų, kurias leido pas dukrą ir jos šeimą Bostono apylinkėje. Kol kas asmeniškai neteko su ja pasikalbėti. Reikia manyti, kad ji daug gražių ten įgytų įspūdžių pati parašys į laikraštį. **Julija M.**

GIRTINAS ĮSTATYMAS

Illinois gubern. Thompson pasi-rasė įstatymą, kad neturinti turės progos gauti pagalbos, jei susirgus reikės persodinti kai kurie organai. Bet tas įstatymas dar negreit pradės veikti. Tačiau geriau vėliau, negu niekad.

PABRANGS KŪRENAMOS DUJOS

Illinois komercijos komisija davė leidimą Peoples Gas Light bendrovei pakelti dujų kainą. Sakoma, kad tie, kurie mokėdavo per mėnesį už dujas \$115, dabar turės mokėti \$121, tai yra pakels 5.89%. Visą kelia, tik seneliams apdraudą ir darbininkams algas "pamiršta" pakelti...

Angus automašiną. Dvi nelaimės vienu kartu.

o o o

Du jaunuoliai po 17 m. a., Steven Ball, 1520 S. 50 Ct. ir Jody Haley, 4748 W. 12 Pl. sugalvojo apvogti Paul Laniauską, 1821 So. 50 Ave. Policija juos pagavo benešant Laniausko "stereo" aparatą. Kaip ilgai vagilius policija laikys pas save, nežinia, bet jie turės eiti į teismą.

o o o

Mirė ir palaidotas ilgametis Cicero gyventojas Charles Valentine, 76 m. a. Jis daug metų dirbo Milwaukee Railroad bendrovėje.

o o o

Ilgametis Cicero gyventojas Edward M. Viliūnas, 73 m., mirė ir palaidotas Kazimierinėse kapinėse. Liūdi žmona, du sūnūs, dvi dukros ir 11 anūku.

Daug metų velionis vairavo sunkvežimį Illinois Bell Phone Co.

John Fein

Vilnis, 1984 m. rugsėjo 27

Tarp mūsų

— Velionies Charles Šileikio našlė Anna Šileikienė spalio 4 dieną išvyksta aštuonioms dienoms į Lietuvą su American Travel Service agentūros turistine grupe. Anna Lietuvoje neturi giminių, išskiriant Charles artimuosius, kuriuos ketina nuvykusi aplankyti.

— Gyvenanti Downers Grove, Ill., Estelle Strong su dukra Eileen rugpjūčio 31 dieną buvo nuvykusios į New Orleans, kur vyksta Pasaulinė paroda. Po šešių dienų pabuvojimo New Orleans mieste su grupe turistų paplaukiojo laivu Mississippi upėje. Sako, tokia ekskursija ne tik įdomi, bet ir daug pamokanti.

— Atsiprašau, kad kai kuriems pranešiau, kad sveikinimai į "Vilnius" jubiliejinį albumą reikia atsiųsti iki rugpjūčio 30 dienos, o turėjau pranešti, kad iki rugsėjo 30 dienos.

— Gavome iš St. Petersburg, Fla., advokato laišką ir čekį \$9,042.40 vertės. Tai palikimas Walterio Dubendrio laikraščiu "Vilnis". Tai pavyzdys, kokia meile laikraščiu liepsnojo velionis Dubendris.

— Aldona Žėkas, Helen Trusk duktė, prašo, kad jos motinai "Vilni" siuntinėtumė adresu: 6636 N. Keatan Ave., Chicago, Ill. 60646, nes iš Indianapolis, Ind., kur gyveno pas dukrą Evelyn Webb galvoja vykti atostogų į Philadelphia, Gettysburg, Bostoną, Maine ir Connecticut valstijas. Kėtina ten aplankyti istorines vietas, prisiminti laikus, kai lankė LMS

vasarinę mokyklą kartu su Mildred Stensler, Baraniku, Frank Balwood, Richard Januliu ir kitais.

— Smagu, kad Jessie Vesely duktė Denise ir jos vyras "Mitch" Kozel, po Jessie vyro Frank laidotuvių, buvo atvykę pora savaitių pagyventi su ja, padėti nusiraminti netekus gyvenimo draugo. Jessie pasakojo, kad velionis Frank labai mėgo gražią medieną, ryšium su tuo jam mirus buvo pašarvotas gražiame mediniame karste. Kadangi labai mėgo ir gėles, todėl koplyčia buvo pilna vainikų, kuriuos po laidotuvių padovanojusi slaugymo namams.

— Velionies Elsie Sanders marti Catherine Sanders paskambino, kad nutrauktumė laikraščio siuntinėjimą, nes nebėra kas namuose lietuviškai skaito, nebėra laukia laiškanėšo atnešant laikraštį kaip laukdavo jos uošvė velionė Else Sanders.

— Anna Jacobs (Jokubauskienė) yra nepaprasta moteris. Antrojo pasaulinio karo metu ji Raudonajam Kryžiui savanoriškai išdirbo dykai 700 valandų, už ką buvo paminėta netgi ir didlapiuose. Dabar sulaukusi jau 90 metų vis ką nors veikia. Ypač ji daug siuva drabužinių lėlių, kurias dovanoja liginėse paliegusiems vaikams. Kiek ji tų lėlių yra prisiuvusi, stačiai neįmanoma suskaičiuoti. Be to, turi didelį daržą, kur ją visuomet matysi triušiant. Tai neapsakomo darbštumo moteris, kui vis juda, kruta, veikia.

Nellie

"VILNIES" DIREKCIJOS

TARIMAI

"Vilnies" bendrovės direktorių tarybą šis posėdis įvyko rugpjūčio 31 d. D. Jyvávo redakcijos ir administracijos personalas. Posėdį atidarė redakcijos sekretorė J. Marazienė, nes pirminkė E. Bogden neatsilankė į posėdį. Tvarkos vedėja išrinkta P. Malinauskienė.

Perskaitytas praeito posėdžio protokolas ir priimtas.

Administratorė N. De Schaaf raportavo, kad garsinimai bei sveikinimai 65 m. jubiliejiniam albumui gana sėkmingai plaukia. Jis tikisi, kad bus jų daug ir prašo kolonijų veikėjus neatidėliojant juos prisiųsti, nes iki šio mėnesio pabaigos turime visus turėti. Jos raportas priimtas.

Finansinį raportą davė Julius Urbikas. Jis žymėjo, kad kol kas pinigų reikalas pakenčiamas.

Redakcijos personalas raportavo, kad viskas eina tvarkingai. Raštų albumui jau nemažai pasiūsta ir reikia tikėtis, kad viskas bus sutvarkyta gerai.

Salės samdymo komisija raportavo, kad salė jau veik nusamdyta, tik reikia uždėti užstatas. Salė puiki ir naujai pastatyta. Banketas ir koncertas vyks 1985 m. birželio 9 d. 12 val. dienos. O "Vilnies" dalininkų suvažiavimas įvyks birželio 8 d. 10 val. ryto "Vilnies" salėje. Biheto kaina į jubiliejinį ir muzikų svečių iš Lietuvos. Žinoma, bus ir vietinių.

Sekančiame susirinkime bilietai jau turi būti pagaminti, kad galėtum laiku juos paskleisti ir išplatinti.

Nutarta nusifotografuoti visai redakcijai ir viso "Vilnies" personalo nuotrauka idėti į albumą.

Į redakciją nutarta pakviesti alternatyvą Juliją Urmonienę.

Vilnis, 1984 rugsėjo 27

Lankiausi Niujorke

Rugpjūčio pabaigoje buvau nuvykęs į New Yorką pasimatyti su "Vilniaus", "Tiesos" vyr. redaktoriumi Albertu Laurinčiu ir prisiminti su juom prieš 25-rius metus pirmą susitikimą Telšiuose, kai lankiausi Lietuvoje su pirmąja Amerikos pažangių lietuvių turistinė grupe.

A. Laurinčiukas buvo atvykęs JAV žurnalistų kvietimu. Šia proga jo bičiuliai newjorkiečiai suruošė Laisvės salėje jo priėmimą. Be susitikimo su svečiu, buvo malonu pasimatyti su laisviečiais, paspausti jiems ranką ir šnektelti bendrais, visus mus liečiančiais reikalais.

Buvau apsisotęs porai naktų pas savo mielus bičiulius Nellie ir Povilą Ventus. Nuoširdus jiems ačiū.

S. J. Jokubka

Gavau malonų laiškutį

Floridiečiai drg. Vera ir Pranas Budrioniai rašo, kad jie šiais metais pasilikto praleisti šiltą vasarą Floridoje ir labai laukia sezono, kad būtų ruošiami renginiai ir kad Dainos Mylėtojų choras pradėtų repetitijas. Kviečia atėjus žiemai atvykti pas Juos. O ateinančią vasarą, jei sveikata leis, tai ruošiasi vykti į Tarybų Lietuvą pasiklausti gražių dainų.

Jie atsiuntė mokesį už naują "Vilnies" skaitytoją, nors vąjus dar neprasidėjo, bet jie jau dirba dėl naujų skaitytojų.

Sveikinu vąjiniukus Budrionius, taipgi naują skaitytoją J. Woronicz.

J. Urmonienė

Sekantis posėdis įvyks rugsėjo 28 d. 1 val. po pietų, "Vilnies" salėje. Prašau visus redakcijos narius būtinai atsilankyti ir laiku.

"Vilnies" \$20,000 fondas

Nuo 1984 m. birželio 21 d. ligi rugpjūčio 30 d. iplauke sekančios aukos:

\$100.00

JULIA MARAZAS — Chicago — atminimui jos vyro Mykolo Marazo

\$95

MARY MARTUZA — Racine, Wis. pagerbimui jos 95-o gimtadienio.

\$50.00

MILDRED STENSLER — Lakehurst, N. J.

\$31.00

ONA VISOTSKI — Kensington, Ct.

\$25.00

EMILY DROBUS — St. Petersburg, Fla.

SOPHIE IR CHESTER KENT — Downey, Cal.

\$15.00

ANT. GLOBICH — Wilkes-Barre, Pa.

ANNA MAKAREVICZ — Sheboygan, Wis.
MILDRED DE VOS — Baltimore, Md.

\$10.00

MARY SAMETIS — Haverhill, Mass.
ISABEL KARBON — Denver, Colo.

JOANA GRIGAS — Newark, Cal.
WALTER POZER — Folsom, Pa.
ANNA ČEPULIS — Brooklyn, N. Y.

A. KORENS — Decatur, Mich.

\$5.00

JULIA GITTZUS — Bedford, Mass.

A FRIEND — Chicago

Dabar iplaukė \$441.00

Nuo anksčiau 188.00

Viso \$629.00

Ačiū visiems už paramą. . . ADM.

Aplankiau drg.

M. Marquardt

Jau keliuose kultūričių susirinkimuose nesimato drg. Mortulės Marquardt. Sumaniau ją aplankyti. Nuvykusi radau tik ką grįžusią nuo gydytojo. Sako, gydytojas patarė ramiai būti, nes širdis ima šlubuoti. Šiaip ji atrodo neprastai, tik skundžiasi regėjimo sumenkėjimu. Bijanti viena išeiti į gatvę, nes gerai nematanti tako.

Gaila buvusios taip veiklios draugės, kuri per eilę metų ėjo

"VILNIES" REDAKCIJAI

Prašau leisti Jūsų laikraštyje nuoširdžiai padėkoti Julijai Andriulienei už 1983 m. ir Antanui Litvinui už 1984 m. išrašytą laikraštį "Vilnis".

Kaunas J. Petraitiene

A.L.M.K. draugijos sekretorės pareigas. Anot jos, daug ko ir norėti iš manęs negalite, nes einu 94-tusis metus, o Linkiu Mortulei sutvirtėti ir nors retkarčiais dalyvauti draugijos susirinkimuose. Kulturietė

LOMBARD, ILL.

Nuoširdi padėka už suteiktas paslaugas laidojant

Frank J. Vesely

Gyvenime yra viena tiesa tai, kas gimė turės ir mirti. Kai ateina tas neapsakomai skaudus įvykis, mirtis, mylimo ir artimo žmogaus tai neapsakomai sunku ir skaudu pergyventi. Mes pergyvenome, kai netikėtai ir nenujaustai nelemtoji mirtis 1984 m. rugpjūčio 16 d. užgesino šviesaus gyvenimo liepsnelę brangaus ir mylimo Frank J. Vesely, paliekant didžiame širdies skausme ir liūdesyje mylimą žmoną, dukrą, žentą, brangų tėvelį Charles Vesely, sulaukusį 96 m.a., brolius, sesutes ir jų šeimas ir daug artimų giminių ir kilnios idėjos draugų-ių.

Nežiūrint, kaip varstė širdį skausmai, bet mirusį reikėjo palaidoti, o tam ir reikėjo plačios visuomenės paslaugų, kurių susilaukėme daug. Atvyko broliai, sesutės ir jų šeimos iš Wisconsin, Michigano ir net iš San Diego, Cal. Apart giminių, daug dalyvavo asmeninių ir kilnios idėjos draugų. Prisiuntė gausą gyvų gėlių vainikų ir puokščių, gavome ne tik asmeniškų užuojautų, bet laiškais, telegramomis ir per spaudą. Visiems asmeniškai padėkoti neįmanoma, prašome priimti mano ir dukros bei visų artimųjų nuoširdžią padėką per laikraštį "Vilnis" už dalyvavimą šermentyse, laidotuvėse, už gėlių vainikus ir puokštes, už išreikštą užuojautą asmeniškai, laiškais, telegramomis ir per spaudą, H. Žebraičiui už pasakytą koplyčioje kalbą, nušviečiant velionio gyvenime atliktus darbus, muzikėi V. Urbikas už sugrojamą vargonais liūdnų melodijų ir solistei E. Bogden už padainavimą momentui pritaikintų liūdnų dainų; karsto nešėjams; prisiuntusiems paramos širdies ligų gydymo draugijai velionio pagarbai; Masonų draugijos atstovams už atlikimą šeštadienio vakare apeigų; Karo laivynui už suteiktą vėliavos apdengti karstą kaip buvusiam kariui; laidotuvių direktoriui už rūpestingą ir sąžiningą patarnavimą, taipgi laidotuvių direktoriui Povilui J. Ridikui už kapinėse pasakytą kalbą ir šeimos vardu išreikštą padėką dalyviams bei pakvietimą į sugrįžtuvių pietus. Visiems, o visiems tariame nuoširdžią padėką suteikusiems bile paslauga laidojant mūsų brangų ir mylimą šeimos narį Frank J. Vesely. Mes Jūsų paslaugų nepamiršime iki mūsų krutinėse širdys plaks!

Laikraščiu "Vilnis" įteikiu paramos \$100, kurį velionis aukštai gerbė.

Liūdinti žmona JESSIE VESELY

duktė DENISE

žentas MITCHELL KOZEL

ir visa giminė

**KULTŪRIETĖS RUOŠIA
ŠAUNŲ BANKETĄ
"VILNIES" PARAMAI**

Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugija ruošia puikų banketą ir koncertą. Programai pakvies tos šauniosios Lakštutės. Banketas vyks spalio 7 d. "Vilnies" salėje. Pradžią 12 val. dieną. Užtikriname, kad būsite pavaišinti skaniausiais ir sveikiausiais patiekalais su įvairiais prieskoniais.

Taipgi retai mes begirdime lietuviškų dainų, tad sekmadienį jų galėsime pasiklausyti ir pasigrožėti Lakštutėlių žaviu dainavimu.

Sis banketas ruošiamas kaip pasveikinimas laikraščio "Vilnies" 65 metų jubiliejaus proga.

Pasitikime, kad visi geros valios lietuviai jaus pareigą jame dalyvauti ir būti mielais svečiais kultūriečių, kartu prisidės prie laikraščio "Vilnis".

Iki pasimatymo spalio 7 d. "Vilnies" salėje.

Rengimo komisija

**Linkėjimai iš karštos
Floridos**

Rugsėjo 4 d. drg. Emilija Drobieinė paskambino iš St. Petersburg, Fla., ir pasiteiravo apie savo gimnaitę Elenutę Bordner, nes keliskart skambinusi jai ir radusi vis užimtą telefoną.

Emilija sakė, laukiant ateinant Kuzmicko, kuriam įteiks šimtine įdėti sveikinimui į "Vilnies" albumą. Kiek jai žinoma, tai jau net 4 šeimos pasižadėjo po šimtine sveikinimams į jubiliejinį albumą. Ji, taipgi prašė įdėti į "Vilnij" užuojautą velionio Frank J. Vesely šeimai. Be to, prašė perduoti linkėjimus visiems jos pažįstamiems ir kvietė atvykti pas juos į svečius, nes didieji karščiai jau baigia praėti ir pradės rinktis svečiai, prasidės tenykštis veikimas.

Smagu buvo su ja pasikaboti ypatingai, kad jos sveikata pusėtinai sutvirtėjusi. Ji keletą savaitių buvo išvykusi pas dukrą, grįžo ir pasijuto daug tvirtesnė. **Vilniety**

**MARY MIHASONOK
PASILGO DRAUGIŲ**

Jau gerokas laikas kai nebemato me mūsų susirinkimuose bei parengimuose jų nuolatinės lankytojos drg. Mary Mihasonok, kuri praeityje jų neapleisdavo. Ji dabar randasi poilsio namuose Elston Home, 4340 N. Keystone, Chicago, Ill. Ji rašo, kad labai esanti pasilgusi draugių. Dėkinga Litvinui ir muzikai V. Urbikienei, kurie ją aplankė.

Mary yra ilgametė Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narė ir kitų pažangių organizacijų. Tad jei negalime asmeniškai aplankyti, pasiųskite jai po laiškutį ir sumažinkite tą ilgėsį. Linkiu Mary sutvirtėti ir grįžti pas mus. **Vilniety**

MIRĘ LIETUVIAI

Rugpjūčio 29 d. mirė Domicella Kažragis, sulaukusi 75 metų, gimusi Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 22 metus.

Rugpjūčio 30 mirė Joseph J. Jacobs-Jakubauskis, sulaukęs 83 metų, gimęs Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 78 metus.

Rugsėjo 7 mirė Katrina Kapočienė-Juodgudytė, sulaukusi 76 metų gimusi Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 34 metus.

— Darbo departamento statistikos biuro duomenimis, liepos mėnesį nedarbo lygis buvo 7.5 procento.

**MIRĖ MARTHA
PLAUSKA-PLAUŠKIENĖ**

Rugsėjo 11 d. mirė Chicagos pažangiems lietuviams plačiai žinoma Martha Plauska-Plauskienė, aktyvi Moterų Kultūros klubo narė, uoli vilniety. Ypač dažnai ji lankydavosi įvairiuose pažangiųjų parengimuose bei pobūviuose.

Jos kūnas buvo pašarvotas P. Ridiko koplyčioje. Laidotuvės įvyko rugsėjo 13 d. Lietuvių Tautinėse kapinėse.

Šią žinią gavome laikraščiu einant į spaudą. Plačiau apie velionę bus kitoje "Vilnies" laidoje.

SOUTH BOSTON, MASS.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Jono Žekonio

Mirė 1965 m. rugsėjo 22 d.

Mano mylimas vyras mirė Miami, Floridoje. Jo pelenus parvežėme į Boston, Mass. ir palaidojome. Aš negaliu užmiršti tos liūdnos dienos.

HELEN ŽEKONIS, žmona

CHICAGO—LOMBARD, ILL.

MIRUS

Frank Vesely

Reiškiu gilią užuojautą jo žmonai Jessie, dukrai Denise ("Mitch") Kozel, tėvui Charles J. Vesely, seserim Anne Sorenson ir Mary Koca ir jų šeimoms, broliui Charles (Erma) bei kitiems artimiesiems giminėms ir draugams.

Žinokit, kad ir aš liūdziu sykiu su jumis.

ANTOINETTE GERDUS
Washington, Ill.

CHICAGO—LOMBARD, ILL.

MIRUS

Frank Vesely

Mes artimi draugai susirinkę LDS suvažiavimę Sturbridge, Conn., reiškiamo gilią užuojautą jo žmonai Jessie, dukrai Denise ("Mitch") Kozel, tėvui Charles J. Vesely, seserim Anne Sorenson ir Mary Koca ir jų šeimoms, broliui Charles (Erma), bei kitiems artimiesiems giminėms bei idėjos draugams.

Žinokit, kad ir mes liūdim netekę tokio brangaus draugo.

MICHIGAN

R. ir S. Gugas
Alice ir Al Stacey
M. ir C. Tvaska
L. Turzak
M. ir A. Vasaris

NEW YORK

Ruth Bell
Adam Stuper
E. Jeskevičiūtė
A. ir J. Katinai
Olga Margos
N. Shumbris
N. ir P. Ventai
Anne Yakštis
A. ir W. Yuskovic

ĮVAIRIOS VALST.

R. Machulis — Cal.
A. ir F. Olson — Ill.
P. Petrouske — Wis.
J., J., J. Rigely — Ct.
C. Strauss — Ct.

CHICAGO—LOMBARD, ILL.

MIRUS

Frank Vesely

Mes artimi draugai reiškiamo gilią užuojautą jo žmonai Jessie, dukrai Denise ("Mitch") Kozel, tėvui Charles J. Vesely, seserim Anne Sorenson ir Mary Koca ir jų šeimoms, broliui Charles (Erma), bei kitiems artimiesiems giminėms bei idėjos draugams.

Žinokit, kad ir mes liūdim netekę brangaus draugo.

MARY GADDIS—BENTON, ILL.
JULE AND JOHN MASSE

CHICAGO—LOMBARD, ILL.

MIRUS

Frank Vesely

Mes artimi draugai reiškiamo gilią užuojautą jo žmonai Jessie, dukrai Denise ("Mitch") Kozel, tėvui Charles J. Vesely, seserim Anne Sorenson ir Mary Koca ir jų šeimoms, broliui Charles (Erma) bei kitiems artimiesiems giminėms, bei idėjos draugams.

Žinokit, kad ir mes liūdim netekę tokio brangaus draugo.

EMILY DROBUS—St. Petersburg, Fla.
A. SENNETT—Ashland, Ore.